

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HÖRAN

ILLUSTRERAD TIDNING

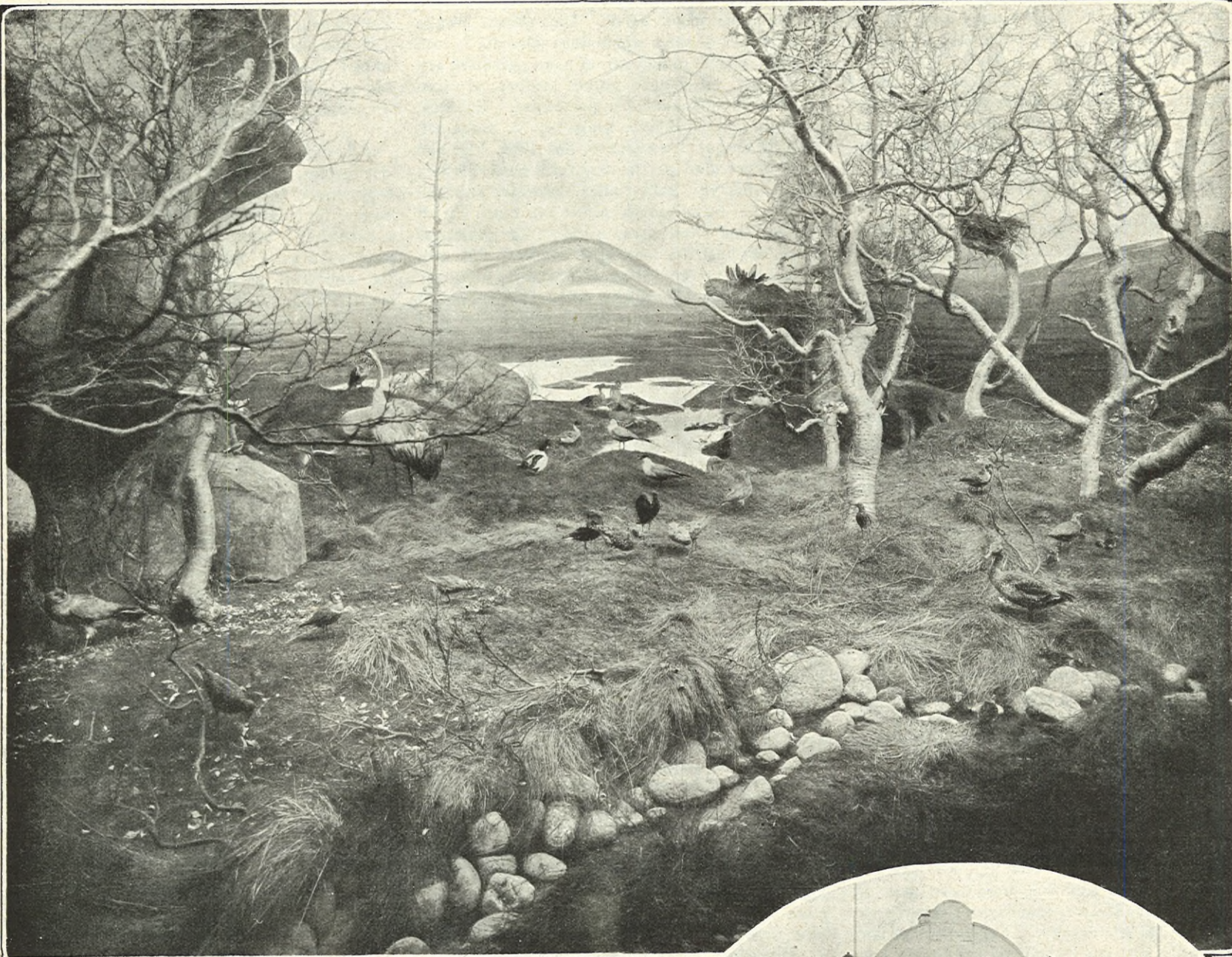
GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

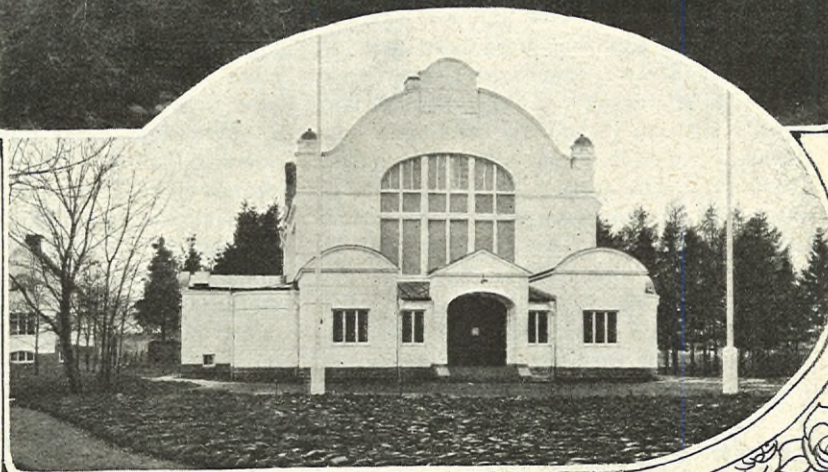
HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Uppsala Stads Biologiska Museum.

VÅRA BILDER i dag ge en föreställning om det ståtliga biologiska museum, som i dagarna invigts och öfverlämnats till Uppsala stad. Det är genom en donation å 100,000 kronor af framlidne grosshandlare C. F. Liljevalch och ytterligare gåfvor af hans arfvingar, som museet kunnat byggas. Anordnare af museet, som rymmer 500 svenska djur, har varit konservatorn doktor Kolthoff, arkitekt Hj. Cederström. Vårt panorama ger ett stycke Lapplandslandskap med snötäckta fjäll i bakgrunden och en subalpin björkregion med den högnordiska faunans märkligare djurarter: älg och ren, varg och fjällräf, hare, svanor och gäss, allehanda änder och vadare, skrikor och tättingar o. s. v.

Emil Finn foto.

Årets tolf-kapitel.

SVENSK JUL.

Ett kapitel om julförberedelser och julfirande.

Prisbelönad uppsats af Lotten Lovén.

I VÅRT LAND med dess långa, kalla, mörka vinter behöfva vi väl allt, hvad vi kunna få af sol, ljus och glädje. Intet under, att vi här i Norden lärt oss förstå att fira jul mer än andra länders folk! Hvarje svensk, som tvingas att tillbringa denna högtid i främmande land, skall nog erkänna, att han ej hemlängtan inställt sig förut, så nog kommer den, då han nödgas sätta sig in i att julen står för dörren, men han får ej fira den hemma. Ty hemmets högtid är den; måtte den så förblifva! Mätte aldrig den dag randas, då de svenska hemmen försumma att fira jul enligt gammal god sed! Men man måste ock vara beredd att taga emot den. Låt oss se till, hvad som hör till julens förberedelser och firande!

Det, som fordrar mesta och längsta eftertanken och förberedelsen, är nog julklapparna. Redan tidigt på hösten måste man börja därmed. *Hvad* skall man då ge? I främsta rummet må vi sysselsätta oss med föräldrarnas julklappsfunderingar. Har mor haft tid under sommaren eller hösten att arbeta något till far, så är detta nog den käraste gåfvan för honom, om det än är aldrig så litet: ett halft dussin märkta näsdukar, strumpor af eget fabrikat, kragsskyddare eller något dylikt. Och far kan nog utan stor svårighet fundera ut något att glädja mor med: kanske något klädesplagg, pälsverk eller smycke, som hon ansett sig böra af sparsamhetsskäl afstå från att köpa, en husgeräds- eller prydnads sak för hemmet. Då omständigheterna foga det så, att julklappen måste väljas af mottagaren och alltså endast den kontanta summan kommer till synes på julkvällen, så bör den åtföljas af några rader på vers eller prosa, som i skämtsamt form förklarar, hvad meningen är. — För öfrigt böra ej julklapparna spela alltför stor roll. Om dina tillgångar äro begränsade, så rätta dig därefter och gif, hvad du har råd till men ej mer. Vänj ej dina barn vid att få dyrbara julklappar; tids nog bli pretentionerna stora. Gif dem gärna en del sådant, som de behöfva: en ny klädning, ett blustyg, skor, galoscher, paraply, bokhylla o. s. v. Men då tid och tillgångar medgifva, så är det ju önskligt, att föräldrar också glädja sina små och stora barn med att uppfylla några af deras innerligaste önsknings, t. ex. i fråga om leksaker. Jag vet en mamma, som gjorde sig den mödan att med egna händer fabricera ett stall till sin lille gosses hästar samt tapetsa och inreda åt småflickorna de dockskåp, som bysnickaren gjort efter hennes noggranna anvisningar. Att så räcka till för allt och alla är ej allom gifvet, men — "god vilja drar", som bekant, "halfva lasset." Julklappar, som ej må räknas till lyxartiklar och som alltid mottagas med förtjusning af barnen,

äro kälke, sparkstötting, skidor, skridskor, sparkboll och tennisspel. — Men vid dina juluppköp får du ej glömma någon af husets medlemmar, framför allt om du är husmor. Finnas aflägsnare släktingar, kanske främlingar, i ditt hem öfver helgen, så tänk äfven på dessa med någon gåfva. Dina tjänare höra ju familjen till — böra åtminstone göra det — och förtjäna att få julklappar af mera personlig art, äfven om det gängse bruket kräfver, att husbondfoiket skänker dem penningar. En blus, ett fint, hvitt förkläde, kragar o. d. passa alltid till en jungfru; är hon förlofvad, blir hon helt säkert glad att få något till bosättningen, såsom duktyg, kaffe- eller teskedar, strösked m. m. — Naturligvis måste hvar och ett af barnen, små eller stora, ha sin lilla julklappskassa att hushålla med efter behag. Låt dem få lära sig att en krona är mycket pengar för en liten gosse eller flicka och måste räcka till många små julklappar. Barn, som börjat gå i skolan, få där genast lära sig att arbeta små julgåfvor till far och mor: almanackpermar, nålbok, penntorkare etc. Till syskonen och tjänarna köpas småsaker efter råd och lägenhet: ett synålsbrev, prydnadsnålar med gula hufvud, en billig tvål eller dylikt. När sedan den viktiga julklappsinslägningen skall göras, skänk då barnen rikligt med papper och lack att ödsla med. Jag minnes från mitt eget hem vår förtjusning, då vi barn finga en del papper samt hvar sitt tagljus och hvar sitt stycke lack, hvar på man valde sig en vrå af barnkammaren, där man ensam och alldeles efter tycke och smak fick styra ut sina paket med lackklumpar på ena sidan, bläckplumpar, omväxlande med adress och egna eller lånade kvickheter, på andra sidan.

Större barn tarfa större penningresurser, men också af dem kan mycket åstadkommas genom små medel, tack vare uppfinningsförmåga och händighet. Låt dem dock aldrig få lof att "taga sig vatten öfver hufvudet" genom att börja med stora arbeten, som ej skulle hinna bli färdiga utan med tillhjälp af nattvak.

Det finns ofta personer, äldre eller yngre, som utan att själfva ha stora tillgångar dock vilja visa sin tacksamhet för åtnjuten gästfrihet eller vänlighet i annan form. Huru skola de kunna våga sig fram med någon julklapp, som ej öfverstiger deras förmåga och dock ej är för anspråkslös? — En härdig och flitig kvinna plägar ej ha svårt att lösa detta problem. Ty handaslöjden är högt uppskattad äfven i vår pretentiösa tid, och vackra dukar, kuddar o. d. finna alltid tacksamma mottagare i hvarje hem, elegantare eller enklare. Då ej tid eller förmåga medgifver sådan lösning af frågan, eller då det är en herre, som är stadd i detta slags

julklappsbyderi, då är den finaste, bästa och lättast anskaffade gåfvan en grupp tulpaner, hyacinter eller annat dylikt. Det finns ju nu möjlighet att få så väl enklare som finare blomsteruppsatser i själfva midvintern, och för alla slags förmögenhetsvillkor finnas alltså utvägar i julklappsbekymren. En mer eller mindre dyrbar fruktkorg är en annan lämplig present. — Låt oss därmed lämna kapitlet om julklappar och öfvergå till än mera prosaiska bestyr.

Så snart julmånaden är inne, måste husmodern göra upp sin plan för allt förestående stök inom hemmet. Först bestämmas ett par dagar för tvätten, om möjligt i första veckan i december. Men vi draga ej ihop till byk utan söka att i oktober eller november ha riktig stortvätt, så att den, som nu så nära jul skall företagas, blir mindre omfattande. En god hjälp för tvätterskan är att låta henne använda någon sorts tvättpulver eller tvål, hvarmed kläderna få koka. Förträffliga sådana hjälpmedel finns det numera. Fördelarna däraf äro, att arbetet går fortare och lättare, kläderna bli hvita och vackra och tvätterskans händer och arbetskrafter sparas. Särskildt rekommenderas Castoriatvålen. — Naturligtvis skola till julen alla gardiner och finare prydnadsaker tvättas. Kom ihåg, huru sköra och svåra att handtera gardinerna äro, då de äro våta! Man får naturligtvis aldrig vrida dem med händerna, utan den, som ej har vridmaskin, måste krama ur luten och sköljvattnet. Att stärka gardinerna är ju nu lyckligtvis bortlagdt. Man blott stänker dem litet med vatten, om de hunnit fullständigt torka, lägger dem så slätt som möjligt och manglar dem, hvarefter strykningen sker både fort och lätt.

Men under tiden har den duktiga husmodern andra "järn i elden". Man måste tänka på lutfisken. På landet, där man ej kan få köpa den färdiglutad, måste man bereda den själf. Kom då alltid i håg, att den behöfver omkring 3 veckor för att bli färdig att läggas i grytan. Således köpa vi den torra fisken de första dagarna i december. Angående lutningen ger hvarje kokbok föreskrifter, hvarför det knappa utrymmet här ej torde behöfva upptagas med sådant.

I större landthushåll har man ju under denna tid julslakt. Men äfven i småhushåll, vare sig på land eller i stad, bör man skaffa sig ett någorlunda rikligt förråd af matvaror före helgen. Julskinkan lägges i saltlake för att sedan lätt rökas, ett par oxtungor saltas äfven och kokas under julen vid behof, ett svinhufvud köpes, om man tycker om pressylta, och en liten "korfning" företages. Den köpta korfven

Ärade husmödrar!

De som köpa utaf
Rosenfors hafregryn och Hafre-Sundhetsmjöl
 få alltid full valuta för sina penningar. Tillverkas under läkarekontroll och erhålles uti alla väl sorterade
 speceriaffärer.
 Partilager i Stockholm hos Aktiebolaget Wahlund & Grönblad.
 Vördsammast Aktiebolaget Rosenfors Bruk & Nya Valskvarnar, Rosenfors.

Inreg. Varumärke.

blir dyr och dessutom ofta dålig; därtill kommer, att den hemlagade maten i allmänhet och hemlagad korf i synnerhet ätes med vida större smak på samma gång som trygghet för att till redningen och ingredienserna varit fullt oklanderliga. Obetydlig kostnad drar den hemlagade korven, men den är oskattbar under julen, då man vill ha något, som alltid är tillreds att skära upp för smörgåsbordet, och dessutom ofta till frukost eller kväll önskar en liten lätt lagad varmrätt. Alltså tingas en del fjälster samt några kilo oxkött och fläskkött samt späck, och så laga vi efter goda, gamla recept medvurst, som stoppas i vida fjälster och bortlämnas till rökning, samt fläskkorf eller potatiskorf, hvaraf en del rökes, en del, som ej stoppas så hårdt, bevaras färsk för att vid behof kokas eller stekas hel. — Alla dessa göromål böra vara undanstökade omkring den 15—18 december. Det kan vara skäl att vid den tiden eller något närmare jul halfsteka eller rent af färdig-laga en del annan julmat, t. ex. en gås eller ett par stora ankor, en större fläskkarré, refbensspjäll, "brunkål", d. v. s. sönderskuren, väl brynt hvitkål. Utmärkt är också att i god tid lägga en oxstek i mjölk, så att den blir lagom att anrätta i veckan efter jul eller till nyår.

Omkring den 20 dec. ha vi rengöringen. Ett rum i sänder tages under behandling: all målning och lackering tvättas med solidarlösning, golvet skuras, mattor piskas, spegel- och fönsterglas poleras, småsaker af porslin eller kristall såptvättas med borste. Och när hela rummet är fullt i ordning och åter uppvärmdt, gå vi till det nästa. Naturligtvis börjar man med de rum, som ej behövas till dagligt bruk, såsom salong, gästrum o. d.

De två sista dagarna före julafton anslås till bakningen. I ett landthem förslår nog inte det en gång, utan redan den 21 dec. måste man kanske där börja med olika sorters matbröd, hvaraf förrådet måste vara mycket större än vanligt. Nästa dag bakas hvetebröd, skorpor, pepparkakor m. fl. småbrödssorter. Och dagen före julafton baka vi, hvad vi ytterligare tycka oss behöfva af kakor och tårter. I ett litet hem, särskildt i stad, kan man ju ej behöfva baka annat än sådant, som man enligt gammal häfd inom familjen vant sig att anse såsom nödvändigt hörande till julen. En liten sats hembakadt hvetebröd, en del läckra smörkorpor samt några saffransflätor vilja nog de flesta ha. Och vissa småbrödssorter är det ju på samma sätt med. Men medan detta arbete pågår, så glöm inte att baka några roliga figurer för barnens räkning: gubbar och gummor af hvetedeg, pepparkaksgrisar, tuppar af någon annan sorts deg o. s. v. Har man ej bleckmätt till sådana figurer, så reder man sig med ett pappersmönster och en skarp knif. Ganska roligt är det att baka en hel pepparkaksstuga, hvars olika delar efter gräddningen hopfogas med karamellmassa. Insättas sedan fönster af klar karamell, så kan stugan pryda sin plats på hvilket julbord som helst. — Bland julkakor, som man gärna bakar själf i hemmet, äro klenät, som i södra Sverige anses outhärliga till julen, men som i norra och mellersta Sverige i allmänhet ersättas af smörtårter. Till dessa sorter begagnar nog helst hvarje husmor sitt eget gamla recept, kom blott ihåg beträffande de förra, att de bli bättre, ju ringare mängd mjöl man använder samt ju mindre antal ägghvitor, som tagas med, och att till kokningen gäsflott är det allra bästa. I brist däraf tages kokossmör eller prima okryddadt svinflott. Den, som har tid därtill, kan också

lätt lära sig att bereda ganska vacker och mycket god konfekt för julbordet.

När vi hunnit till eftermiddagen den 23 dec., måste det egentliga julstöket med rengöring, bakning o. d. vara undan. Nu får jungfrurna bestyr med att skura och göra fint i sitt departement: köksingången, köket och jungfrukammaren. Inomhus syssla mor och döttrar med att sätta upp de rena gardinerna, taga fram de bästa dukarna till alla bord, polera silfver, göra fint i och på byffén o. s. v. Till detta sista kunna äfven små fingrar användas, blott mor förstår den stora konsten att lära smättingarna göra nytta. Under hela julstöket kunna barnen mycket väl vara med; alltid finns det saker, som skola hämtas och bäras från skafferi till kök eller tvärtom, ärenden att uträtta, tillsägelser att framföra från mor, som är upptagen vid bakbordet, till jungfrun, som sköter storstädningen o. s. v. Jag minns ett hem, där mamma kunde sysselsätta alla sina sju barn vid sådana tillfällen, så att de i hela sitt lif mindes julstöket hemma såsom något enastående gladt och roligt, då den yngsta lika väl som den äldsta fick vara med, och gossarna lika väl som flickorna. Men barnens julförberedelser inskränkas ej till det redan nämnda. I detta sammanhang må påpekas, att de under både höst- och vinterkvällarna kunna ha nyttig och rolig sysselsättning af att göra julgransprydnader. Skaffa dem en del silkespapper i vackra färger, guld- och silfverpapper, papp, en flaska syndetikon samt hvar sin sax och blyertspenna. Gif dem sedan några trefliga modeller, t. ex. mönster till stjärnor, som de utklippa i papp och öfverklistra med guld- eller silfverpapper. Lär dem att af silkespapper göra korgar och klippa nät, hvari nötter läggas, innan de upphängas i granen o. d. Kanske äro några af barnen nog händiga att kunna göra små tomtar af vadd och kläda dem i lufva, vantar och stöflar af rödt silkespapper. Ja, idéerna äro mångahanda och kunna varieras i det oändliga. Många nya uppslag, både lustiga och nätta, kunna tillkomma under det trefliga arbetet, man har för händer. På ett bättre sätt kan knappt mor roa sin barnskara, och våra hemgjorda julgransprydnader kunna mycket väl ersätta det utländska skräp, man köper till detta ändamål.

(Forts.)

Ett hundra kronor i pris!

Det gäller

återigen "Årets tolf kapitel 1911" och denna gång täflan om februari månads ämne som lyder

Svenska kvinnan i brons.

Ett kapitel om lämpligheten af ett svenskt kvinnligt äreminne som motsvarighet till de många, som rests öfver manliga förtjänster jämte motiverade förslag till värddiga föremål.

Här gäller godtgörandet af en orättvisa, som begåtts af nationen mot framstående svenska kvinnors minne, hvarför ämnet bör lifligt intressera vår kvinnovärld. Täflingsskrifterna, som skola vara försedda med påskriften: *Iduns artikeltäfling*, måste vara inlämnade till redaktionen af *Idun* senast den 31 December 1910. För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af *Iduns* februari nummer.

Stockholm den 1 december 1910.

Redaktionen af *Idun*.

F. K. P. R:s julbod.

NÄR EN dag i midten på december Birger Jarlsgatans trafikanter vid en blick inåt Smålandsgatan finna en jätteskylt öfver en butiksdörr med ofvanstående mystiska formel, då skola de veta, att det är Rösträtten som håller jul. När de då själfallet ändra kurs för att se litet närmare på detta det yngsta af alla affärsföretag, skola de medge, att rösträtten har då en sannskyldig julbod. I fönstret en strålande julgran, prydd som alla julgranar skola vara med julgranspynt och flaggor, men allting i gult och vitt, ty gult och vitt äro rösträttens färger. När de så stiga öfver tröskeln, skola de finna en butik, dekorerad helt i gult och vitt, där de bjudas på just sådana varor som bli så oundgängliga och välkomna till julen. Affärens ledare ha begränsat sig ganska starkt ifråga om mångfalden, men hvad de ha att komma med är af bästa sort. I många rösträttsvåningar ha under den tid, som föregår affärens öppnande, händer, som äro mest vana vid pennan, arbetat flitigt med sax och nål för att klippa karamellpapper och sy julgransdockor, och i rösträttssköken har sockret puttrat i pannorna under öfverinseende af själfva karamellgeneralen, som varit i elden både vid utställningen och på Barnens Dag. Detta som går att äta är det världsligaste i butiken och nämnes först. Men det är inte slut därmed. Där kommer att finnas vykort och rösträttsmärken, vidare läsning för kundernas själar samt tidsfördrif för kundernas barn under julen. Det senare är en lustig nyhet, ett tärningsspel, som ger de spelande tillfälle att genomgå hela rösträttens öde, och som är illustrerat med dess historiska platser och ansikten. Den lilla rösträttssflickan, som kastar sina tärningar, bör därigenom få en lefvande erfarenhet af hvad det vill säga att gång på gång bli tillsagd att "vänta tio kast", som alla vandrare på den långa vägen mot medborgarskapet så ofta fått ge sig till tåls med att göra, men hon bör också som vinnare få en försmak af den segerkänsla när målet är nådt, som uttryckes i följande profetiska rader:

Vår färd är slut, du hör i luften glada suset;
Med Bil-Bol flyga vi rakt in riksdaghuset.

Är det något, som hör mera julen till än öfverraskningspaketet? Nej, och därför finna kunderna naturligtvis också sådana i F. K. P. R:s julbod.

Ledarna af detta affärsföretag äro doktor Alma Sundquist, fru Else Kleen och fröken Ninni Kohnberger, som utfört det kraftprovet att jämte sina borgerliga yrken etablera sig som handelsidkare. Som expediter ha de engagerat en stab af rösträttsskammrater: läkare, författarinnor, bankfolk och husmödrar som, lifvade af ledarnas vackra exempel, ge sin tid och arbete midt i julbrådskan för Rösträttens skull.

För Rösträttens skull? Hvad vill man då egentligen vinna med denna julbod? Jo, rösträttsskammraterna i Stockholm, som mest äro arbetande folk, utan mycket annat att ge än sin öfvertid, vilja på detta sätt hjälpa till att skaffa medel att bekosta utgifterna för den stora Världskongressen för kvinnans politiska rösträtt, som skall hållas i hufvudstaden i sommar. Dessutom hoppas de nog att utom allmänhetens penningar vinna något af dess intresse för saken. Och om kunderna därför finna "Rösträtt för kvinnor" på karamellpåsarna och en väckelseskrift insmugglad i öfverraskningspaketet, så få de icke bli stötta. Kan man tänka sig en behagligare form för propaganda?

E. — ER.

Begär alltid granit-emaljerade
KOCKUMS Kokkärl
OBS! Fabriksmärket.

Giffria och syrefasta.
Prisbilliga.
Fås på begäran öfverallt
i hela världen.

Cerebos Salt

tillverkad af filtrerad saltlake i hygieniska fabriker.
Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

“Fru eller fröken?”

En inbjudan till diskussion.

Den frågan har länge varit den unga flickans hemliga hjärtefråga till sig själf och har betydts detsamma som: blir jag gift eller blir jag inte? Nu har det blifvit en social fråga — aktuell genom fru Stéenhoffs broschyr med denna titel — och är något helt annat — nämligen en fordran från kvinnohåll på en gemensam titel för alla kvinnor utan afseende på om de äro eller ha varit gifta eller icke.

Kan det kallas en social fråga? tänker folk, en sådan bagatell! Är det då inte bra som det är, eller tycka kvinnorna, trots rösträtt och allt, att det är så mycket för mer att vara gift, att de alla vilja ge sig sken af att vara det?

Ånej, så enkelt är det ändå inte, svara ifrarna för frureformen. Tvärtom, vi vilja just ta bort frutitelns egenskap af att beteckna en gift kvinna och göra den till en gemensam titel för alla kvinnor, eftersom vi anse det föga passande att bli så där uppdelade, eller skulle herrarna kanske vilja bli det?

— Nej, det skulle de ju inte, men det är ändå skillnad?

— Hvarför det då?

— Nå och om den reformen kunde bli genomförd och alla våra fröknar i hast blefve fruor, hvad vunne man därmed?

Härpå svarar man, att det oafsedt den principiella sidan otvifvelaktigt är enklare att ha en titel för alla, slippa att riskera misstag, när man icke lyckats ta reda på om den dam man tilltalar är gift eller ej, vidare att därmed äldre, ogifta damer undgå den ungdomliga titeln fröken, som endast är ett diminutiv af fru, att det löjliga och ovärdiga graderandet af fruor och fröknar i sällskapslivet därmed troligen skulle upphöra, att de ogifta mödrarna skulle undgå den pinsamma ställningen att vara fröken-mödrar o. s. v.

Mot förslaget har å andra sidan gjorts en del invändningar, som dock icke tyckas vara ovederläggliga, och det är tydligt att det skulle gå ganska lätt att genomföra denna billiga och bekväma reform, om blott det finnes en opinion för densamma och några ogifta damer vore nog resoluta att konsekvent låta kalla sig fru, liksom Maikki Friberg i Finland gjort det.

I Iduns vårnummer af 1930 heta alla damer fru. Skall det dröja 20 år innan reformen blir fullt genomförd, eller skall det gå lika behändigt med denna som med frökenreformen i sin tid? Äro de gifta kvinnorna alltför rädda om sin titel för att vilja dela den med de ogifta? Hvad säga fröknarna själfva? Och herrarna? Se där frågor, som Iduns läsare inbjudas att besvara.

En korsdragerska.

IDUNS LÄSARE torde alla känna till den gamla damen från Arvika, fröken *Julia Bengzon*, som ehuru sängliggande och lam sedan många år, sysslade med förfärdigandet af julgransprydnader och andra små prydnadsting för att därmed söka förtjäna till sitt uppehälle. Och många ha kanske redan tänkt på att äfven i år, då julen nalkas, med någon beställning ihågkomma den lama, som var så tacksam för att få sina arbeten afyttrade. Men denna jul skola inga af hennes försändelser utgå från Arvika att pryda julgranarna i Sverige. De stackars halft förlamade händerna hvila nu, och lifslångt lidande har slutat. Eftermälet om den nyligen aflidna Julia Bengzon visar en människa, som hjälplös och bunden till kroppen, likväl höll sin ande stark och fri, som i sin afskildhet och översamhet genom sitt glada och outtröttliga tålmod gjorde mera godt och gaf flera lärdomar än mången frisk och rastlös. Undergifven Guds skickelse, tacksam och nöjd bar hon sitt kors sedan den tidigaste ungdomen ända upp i sextioåren, då hon fick lägga det af.

En odontologie kandidat.

Berättelse för Idun af Marius.

(Forts. och slut.)

OH SKIDORNA?

— Ja, jag köpte skridskor i stället. Det är en friskare sport. Förr åkte jag skidor.

Hon tystnade hastigt och slöt ögonen som vid plötslig smärta. Det var bara ett minne, som kommit för henne. Hon såg en grå by, upplättrad på gråa berg, och rundt om gick skogen. Men i bakslutningen, där björkarna stodo bruna med nedrasad snö, gledo skidspåren tätt intill hvarandra, buktade sig och glänste som band i solen och försvunno längst ned vid skogen, där skuggan låg. Det var en hägkomst från Härjedalen, där hon tillbringat en tid hos Anna, som var lärarinna där. Och det var där hon råkat Gunnar.

Tekla stod mot dagsljuset, lutad öfver patienten. Det låg ett spändt drag mellan ögonbrynen och där fanns en rynka, som snart inte mer skulle låta sig utplånas. Hon hade ett blekt ansikte med mörka ögon. Hakan var dragen bakåt, och när hon nu var upptagen af något, föll munnen isär och två stora tänder, som stodo på kant mot hvarandra, sköto fram. Håret var kammadt i en bena från pannan ned i nacken och möttes i två flåtor, som lågo upplagda kring hufvudet.

— Telefon till fröken Svanbom!

Det var någon från rummet bredvid som ropade. Tekla såg upp.

— Till mig! Hon torkade sig hastigt om fingrarna på en röd- och hvittrutig handduk, som hängde öfver patientens axel, och försvann. Någon gick i dörren och några ord trängde ut till kandidaten.

“Hallå. Ja, det är det, hallåå — ja det är jag. Hvem är det? Hvem? Jaså, åh, är det du” — det sista ordet var långt utdraget, och sedan blef det tyst, tyst som när man släppt en sten i en vattenfylld grufva och sitter och väntar på att den skall nå botten. Sedan hörde inte kandidaten något mera, ty dörren stängdes.

Det var Gunnar. Han hade varit i staden i två veckor utan att Tekla vetat det. Hon hade hunnit bli upprörd, hon darrade på målet. Hon frågade, hur länge han skulle stanna — Ja, det visste han inte. Han var på besök hos en syster, som var gift, och nu undrade hon, om inte Tekla skulle vilja komma dit en söndag eller när hon annars var ledig.

Jo då, det skulle hon visst det. Och nu började Teklas frågor om nytt och gammalt hagla, och de skulle nog hållit på och gjort det en god halftimme, om hon inte plötsligt påmint sig att hon hade brådtom.

Hela den dagen gick Tekla omkring som i en dröm. Och hälften af den nästkommande med.

Hon skulle alltså ännu en gång få råka Gunnar, honom som hon i alla fall innerst tänkt på hela tiden! Gunnar, som förr var henne så hjärtans likgiltig, men som nu vuxit och blifvit den hjälte, hon tillbad.

Hon hade ett porträtt af honom, som hon ibland brukade plocka fram. Det hade blifvit taget i ett ögonblick, då han var som mest till sin fördel och med ljus som föll hvitt öfver en manligt huggen profil. Det var sådan hon numera alltid såg honom, det var sådan hon bar honom i sitt hjärta och älskade honom.

På söndagen klädde hon sig och gick.

Men på vägen kom en tvekan öfver henne. Det kändes inom henne ungefär som när hon på måndagsmorgnarna åter trädde inom institutets dörrar; det var helgstämningen, som föll sönder och drog sig undan, och hon kände

den söckengrå verkligheten gripa sig. Det var en pinande känsla, som stod stilla och borrade sig inåt och förlamade, men hon kunde inte frigöra sig från den. Hon resonerade med sig själf.

Hvem är då Gunnar egentligen? En ung man, som hon råkat ofta en tid och som hon visste höll af henne, eller åtminstone inbillade sig göra det, och som hon därför i sin fantasi skapat om, tills han stod där sådan som hon ville ha honom, kanske just därför, att hon aldrig råkat någon, som motsvarade hennes idealbild. Att hon skulle träffa honom igen, hade hon väl knappast tänkt, men likafullt hade hon i sin fantasi konstruerat ihop sammanträffanden, som haft det överkligas romantik öfver sig och hvari han alltid fått behålla den idealgestalt, hon diktat honom. Nu när deras återseende var ett förestående faktum, föll hela det romantiska skimret bort. Det fanns ju intet märkvärdigt i det. Herregud, hur ofta råkas inte gamla bekanta!

När hon ringde på dörren, var hon fullkomligt lugn.

Systemen kom och öppnade, Tekla hade träffat henne ett par gånger, när hon var på besök i sitt föräldrahem i Härjedalen. Hon fick af sig kappan och hälsade på barnen, som samlats i tamburen. Sist hälsade hon också på Gunnar, som stod i dörren och var sig lik — alldeles lik.

De sutto i salen vid bordet och språkades vid, medan systemen gjorde i ordning kaffe. De talade om nytt och gammalt och om människor, som de båda råkat och kände gemensamt. Han talade om hvilka som voro döda och hvilka som gift sig, och de kommo öfverens om, att det sker inte så många förändringar just på ett par år.

På kvällen följde han henne hem.

De gingo bredvid hvarandra genom svagt upplysta gator, och nu när de voro ensamma, kände Tekla att han var henne fullkomligt lika likgiltig som förr i världen, men hon erfor ingen missräkning för det, tvärtom. De talade om Anna.

— Tack du, sade han, för hälsningarna.

Tekla rodnade, hon hade aldrig skickat några hälsningar.

— Anna är en stilig flicka, sade hon. Det är inte många man kan lita på som på henne. Och hon, om någon, har väl visat att man kan stå på egna fötter.

Han log.

— Omständigheterna ha fogat det så. Han teg en stund, som om han eftersinnat, så tillade han hastigt: Det är synd om henne.

— Hur så?

— Ja, han drog på orden, fick upp en tändsticksask och tände en cigarr, så kastade han stickan med en knyck på armen. Det kan väl inte vara så roligt att så där hålla på med detsamma dag ut och dag in.

— Hvarför det, aforöt hon honom hastigt. Hur många män är det inte, som få hålla på med en sak i hela sitt lif —

Och så voro de där igen, det var det gamla eviga stridsämnet, som de nött ut för längesen, Tekla märkte det inte förrän det var försent. Han var genast redo att ta upp striden.

— Jag trodde, att du hunnit hämta erfarenheter nog för att inse skillnaden på hvad som lämpar sig för män och hvad som lämpar sig för kvinnor. Kvinnans plats är hemmet, sade Gunnar viktigt, som om han trott att han kom med något nytt. Utom hemmet kommer hon ändå aldrig i jämbredd med mannen. Och i konkurrensen går hon under.

— Kanske.

Hvarje husmoder bör prenumerera på **Barngarderoben** Prs för helt år 3 kr.: halft år kr. 1:60. Lösnummer 30 öre.

Hvarje sömmerska likaså. 12 häften årligen.

PERLSALT.

Hälsosammaste och näringsrikaste bordsalt. A.-B. FUKTFRITT BORDSALT, Sundbyberg.

Tekla gjorde i sina tankar en jämförelse mellan sig själf och de manliga kamraterna vid institutet. Hvarför blefvo de i regel alltid förr färdiga än de kvinnliga? Och hon själf? — Tekla teg, ty hon hade för längesedan erkänt att han hade rätt. Nu gjorde hon det blott till hälften, det var därför hon teg, annars hade hon nog sagt emot. Nu hade en ny förståelse börjat mogna inom henne, och den fordrade inga ord, det var nog att den fanns där. Ingen annan hade heller med det att göra, det rörde ju blott henne själf, och det gjorde henne med ens sjungande glad.

De hade kommit till hennes port.

— Tack för att du kom, sade han. Hon lofvade att snart komma igen.

Fjorton dar därefter möttes de i Kungsträdgården.

— Du kom aldrig, sade han.

— Kära du, jag är så upptagen.

De gingo förbi Operahuset och veko af uppåt Norrebro. Det var inte mörkt ännu, men kring butiksdörrarna stodo ljusbågarna och flämtade. Snön låg öfver gatorna, torr och utsliten, bjällrororna rasslade och ringde, och alltemellanåt hördes en automobils tutande.

Tekla och Gunnar stannade litet och sågo på måsarna, som samlats i en stor flock på några isflak, som långsamt kommo simmande under bron — än sutto de stilla och läto sig föras med af strömmen, än lyfte de sig skrikande och kretsade med långa linjemjuka vingslag öfver vattenfåran.

Gunnar talade om att han snart skulle resa, han hade fått plats i Skåne.

Tekla såg upp.

— Skåne, där som jag är hemma

Han nickade.

— Kanske mycket därför.

Han teg en stund.

— Hör du, Tekla, sade han. Jag har så länge gått och väntat på att få träffa dig igen. Jag har gått gatan du brukar gå, upp och ned vid den tiden jag vet att du slutat vid institutet. Jag har väntat vid porten, men förgäves. Nu hade jag beslutit mig för att ta tillfället i akt när eller hvar jag sen träffade dig. Det är kanske olämpligt nu, men hvem vet när jag annars härnäst får se dig. — Hvad tjänar det egentligen till, att du går därborta och öfveranstränger dig? Jag har hört att det skall vara så arbetsamt.

— Hvem har sagt det?

— Ja, det gör detsamma, jag vet det. För resten så passar inte det där arbetet för dig.

Det skulle inte Gunnar ha sagt.

Tekla vände sig emot honom.

— Jag vet väl bäst hvad som passar för mig och hvad som inte passar, sade hon skarpt.

Men det är männens vanliga vapen: det passar inte för dig, när de mena: det duger du inte till, det sade hon åt honom.

— Men när du inte behöfver, Tekla. Jag älskar dig, och mitt arbete är nog för oss båda.

De gingo gatan framåt och han sade orden lugnt som om han sagt något helt vanligt, men när hon såg upp i hans ansikte, såg hon i det ett uttryck, som hon aldrig sett där förr.

Men en kvinna, som vill något i lifvet, får inte älska, det förstod Tekla. Under det kärleken för mannen är en sporre framåt, hade den för henne varit ett hinder, något som kommit henne att känna sitt eget arbete öfverflö-

digt och lönlöst. Nu var hon fri. Hon kände att det inte i hela vida världen fanns någon hon hade att lita på mer än sig själf.

— Jag behöfver inte ditt arbete, Gunnar, sade hon.

Hon hade stannat, nu räckte hon honom handen. Han tog den och höll den kvar.

— Vänta litet, sade han.

Hon drog till sig handen så hastigt, att hon höll på att falla omkull, när han släppte den. Människor trängde sig emellan dem, hon hade vändt sig om och gått — — —

Det var en eftermiddag de första dagarna i december. Tekla kom springande uppför klinikens trappor. Hon hade varit vid tåget och sagt farväl åt Gunnar, det ansåg hon sig böra göra för att ta bort intrycket af deras sista samtal. De voro ju i alla fall vänner.

Lampan brann i taket och reflexerna spelade öfver golfvet och upp mot väggarna, inifrån hördes bormaskinernas brummande, entonigt och på samma gång välgörande bekant som allting blir, som småningom arbetat sig in i ens medvetande. Det var de sista dagarna i terminen, några af kamraterna hade redan rest, Tekla skulle stanna i Stockholm öfver julen.

Ett par vänner, som skulle resa, kommo och önskade henne god jul.

Stackare du, som måste stanna kvar.

— Ähnej, för all del, sade hon. Jag har kommit så i arbetstagen, att jag är rädd för att slöa till igen, om jag reser min väg. Jag skall nog fylla ut min tid.

Förhållandet var att hon hade styfmoder, och hon hade knappast bedt henne komma hem, men det kunde hon ju inte tala om.

Hon räckte ut handen efter ett litet instrument, som låg kvar på bordet.

Kandidaten bredvid såg upp.

— Rör inte det, för då drar "gubben" in i —

Han stod vid sin maskin och trampade, så att svetten lackade. Han hade misslyckats med sin profjtjänstgöring och måste stanna öfver för att få det färdigt. Han var arg och gaf sitt dåliga humör aflopp midt i ansiktet på patienten.

Tekla ställde sig bredvid och såg på. Det var samma patient, som fått för ljus plomb, det hade han emellertid nu sökt hjälpa upp genom att göra en annan midt emot så mycket mörkare.

— Det gör ingenting, sade han tröstande till patienten. Om mindre än ett halfår är hela tanden — betydligt mörkare.

Patienten teg och hade intet att invända. I Teklas själ började ett stort lugn uppstå. Kandidaten skulle visserligen ta examen på våren, och hon fick gå kvar ännu ett år, men hon hyste ändå sina tvifvel. Hon började förstå hemligheten med männens påstådda större snarfärdighet. Litet mera fusk bara, och litet mindre ansvarskänsla, och kvinnan skulle inte vara långt efter! Men det hade inte Tekla lärt sig än.

Hon vände sig om, plockade i ordning på sitt bord, vefvade upp stolen och tände en spritlampa. Från salen intill hördes några lösryckta strofer ur en studentsång. Kandidaten gnolade efter några takter mellan kraftuttrycken. Men hans röst var lugn och afvägd som vanligt. Han torkade sig med rockärmen under näsan.

— Vet fröken Svandöm hvad jag fick i betyg för mina amalgamfyllningar?

Tekla svarade inte. Hon låg åter på golfvet och rotade efter sina guldplomber.

MOSES MED LAGENS TAFLO. PLAFOND I NORRKÖPINGENS NYA RÅDHUS AF SKULPTÖREN WETTERLUND.

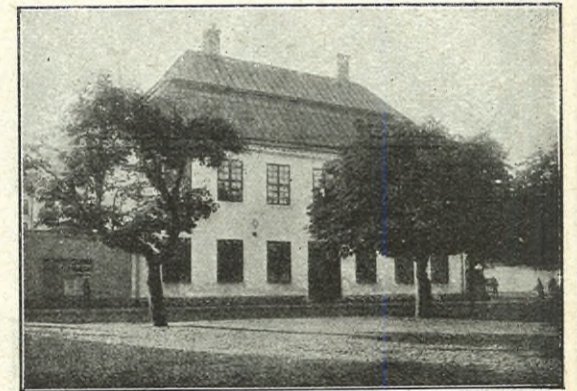
Norrköpings nya rådhus.

VID TYSKA TORGET i Norrköping, dominerande hela staden med sitt höga torn, ligger Norrköpings nya rådhus, som förliden måndag invigdes af konungen och togs i besittning af stadsfullmäktige, rådhusrätt och kommunalförvaltning.

I stället för det vördnadsvärda gamla rådhuset af 1734, som nu är jämnadt med marken, har Norrköping fått en 2-miljonerbyggnad hvilande på 4,000 pålar, till dimensionerna öfverlägsen alla andra rådhus i Sverige. Rådhuset är uppfördt af byggnadsingenjören Gustaf Olander efter ritning af professor I. G. Clason. Dess fasad är af ljus västkustgranit och tegel, sparsamt men värdigt dekorerad. Hufvudportalen mot torget har vackra skulpturala utsmyckningar, och de två granitpelare vid trappan, som bära upp ljusgloberna, äro prydda med stenreliefer föreställande genier, virande blomstergirlander omkring altare med antikens gudomligheter. På tornkrönet sitter en jättebild af S:t Olof, stadens skyddspatron, och i en nisch ofvan ingången från Drottninggatan Fortitudo, som delar med helgonet vakttjänsten öfver rådhus och stad.

Genom hufvudentrén kommer man in i en hall, hållen i hvitt med golf af Kolmårdsmarmor, en bred trappa, likaledes af Kolmårdsmarmor och försedd med barriärer af smidt järn, leder upp i de öfre våningarna. Mest anslående äro tre rum i våningen två trappor upp: stadsfullmäktiges plenisal med åhörareläktare, samtalsrummet i grönt, hvitt och guld och det därinvid liggande tornrummet med marmorbeklädda väggar och i taket en gipsrelief af artisten J. A. Wetterlund, föreställande Moses på Sinai berg.

Det praktfulla rådhuset, sådant det nu står färdigt utan och innan, är en värdig illustration till de ord, som stå inskrifna öfver hufvudentrén.

NORRKÖPINGENS GAMLA RÅDHUS.

PÄRMAR

till IDUN 1909 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärm, röda med guldtryck kr. 1:50 Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

Salamander alla sorter.
Enhetspris 15,—
Dam- & Herr-Skodon Lyxutföring 18,—

STADSFULLMÄKTIGEN
ERIC RINGMAN

gången och som lyda:

Norrköping ödelades af fienden 1567 och 1719, af elden 1655. Staden har ofta härjats af eld och flod. Alltid har han dock, likt en fågel Fenix, med större fågring och styrka förnyat sig ur elden och askan.

Rådhusets högtidliga invigning ägde rum klockan tre, sedan konungen ankommit till den festligt smyckade staden. I

NORRKÖPINGES NYA RÅDHUS

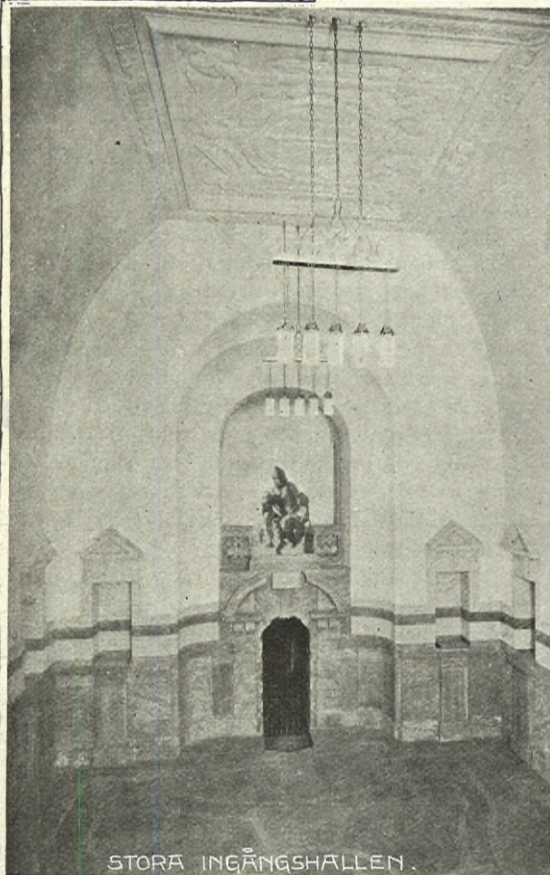

BORGÄSTAREN
C. A. R. LOTHIGIUS

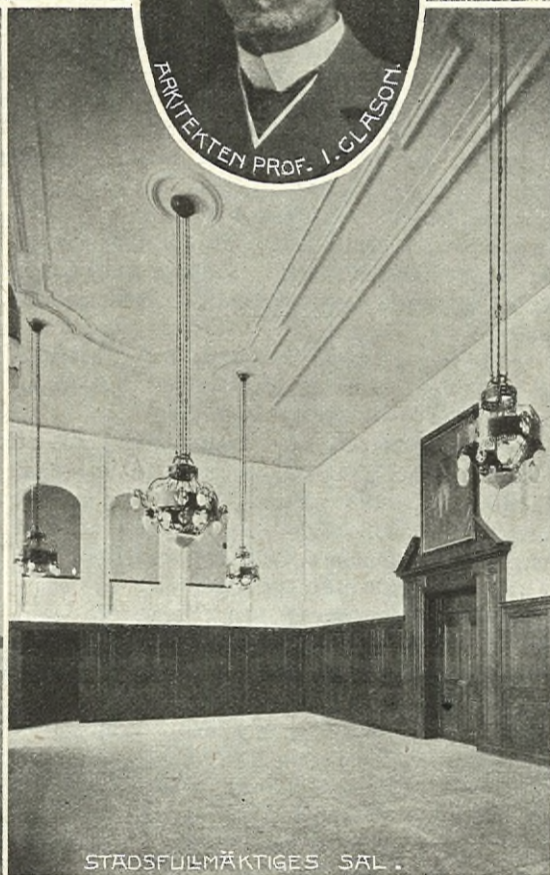
stadsfullmäktiges sessionsrum, inför stadens stadsfullmäktige och magistrat, i närvaro af justitieminister Peterson, finansminister Schwartz m. fl. och sedan kungssången afsjungits och borgmästare Lothigius redogjort för byggnadens tillkomst, förklarade konungen rådhuset invigd och öppnadt i ett kortare anförande, där han berörde Norrköpings rika utveckling.

ARKITEKTEN PROF. J. CLASON

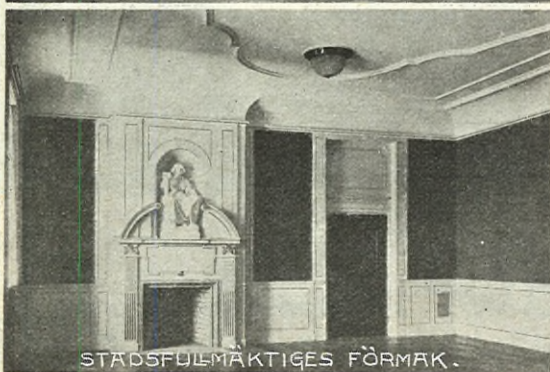
STORA INGÅNGSHALLEN

STADSFULLMÄKTIGES SAL

STORA DOMSALEN

STADSFULLMÄKTIGES FÖRMÅK

DÖRRPARTI I STADSFULLMÄKTIGES SAL

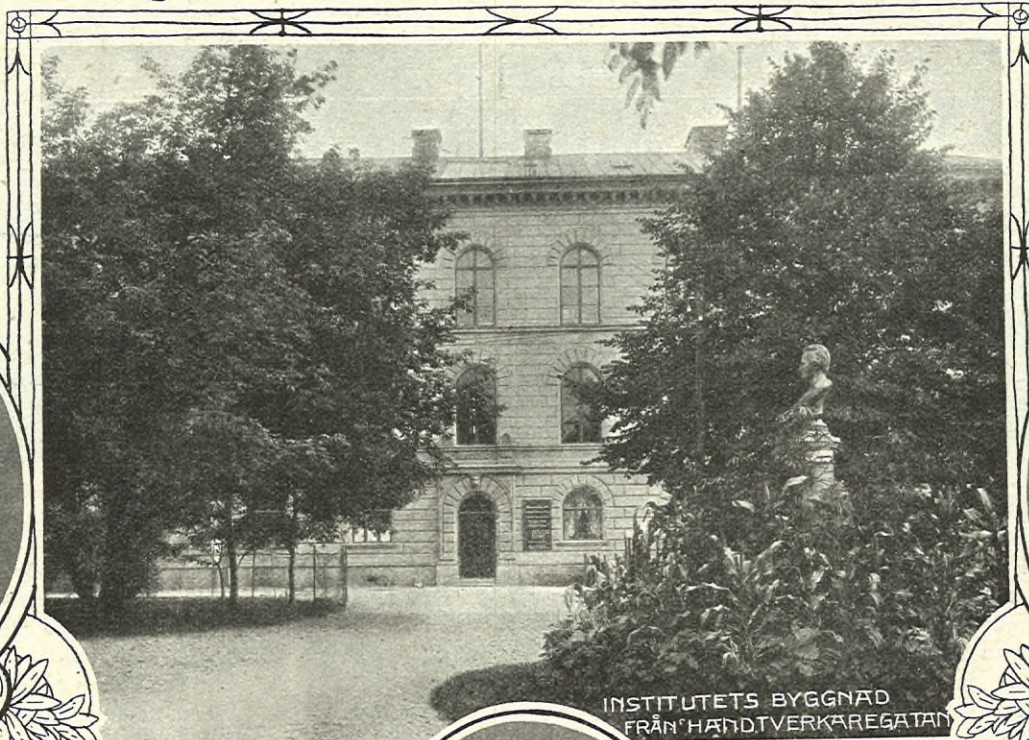

POLISKÄMMARENS FÖRMÅK

Karolinska Institutets 100-årsjubileum

Den 13 december 1910 firar Karolinska institutet minnet af sitt instiftande med en fest å Riddarhusets sal. Det är hundra år sedan k. m:t efter motion af den framstående läkaren C. Traven-

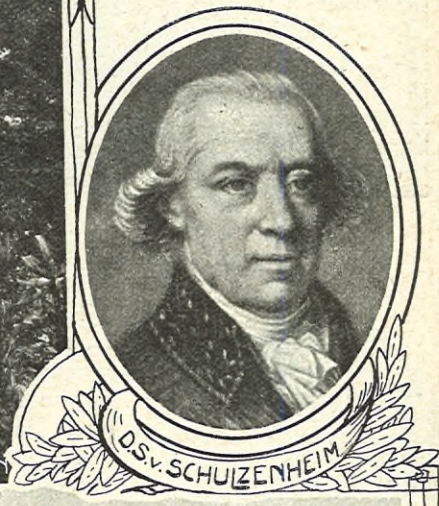
holmen. Vi meddela några exteriörer från det stora komplexet och ett par interiörer. Vid hundraårsfesten, som kommer att äga rum å Riddarhusets sal, redogör universitetets rektor professorn greve K. A. H.

INSTITUTETS BYGGNAD FRÅN HÅNDTVERKAREGATAN

C. TRAVENFELT.

D.S. SCHULZENHEIM

INSTITUTET FRÅN GÅRDSSIDAN

K.A.H. MÖRNER.

SERAFIMERIASARETTET

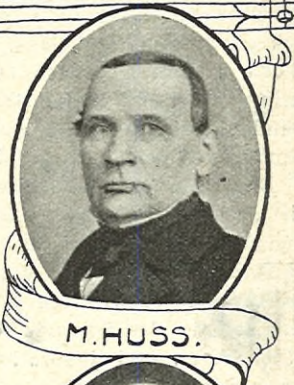

J. BERZELIUS.

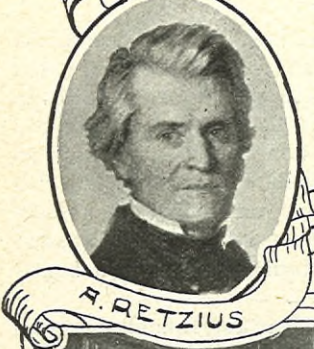
felt beslöt inrätta ett institut, där skickliga fältläkare skulle utbildas af tvenne professorer. Ursprungligen tillkommet genom erfarenheterna från 1808 — 1809 års krig, vidgades snart institutets uppgift till att utbilda läkare till kamp mot sjukdom och död äfven i fredstid och med institutet förenades sålunda andra professorer, däribland den första professuren i obstetrik, hvars innehafvare, den bekante David Schulzenheim, räknas som en af institutets stiftare. Sedan har institutet, som bland sina professorer räknat män sådana som Jacob Berzelius, Anders Retzius och Magnus Huss, vuxit till att omfatta 22 professorer och 295 studenter — däraf 29 kvinnliga — under senaste arbetsåret mot 9 det första.

Sedan 1816 har institutet ägt gård och grund, Handtverkaregatan 3 på Kungs-

Mörner för institutets uppkomst och utveckling, hvarefter hälsningar frambäras från inbjudna korporationer. Till slut promoveras tjugo medicine doktorer, däraf tio hedersdoktorer. Promotor är dekanus professor J. E. Johansson. Af hedersdoktorerna äro tvenne utländingar: verkliga statsrådet Emanuel Nobel från Petersburg och nobelpristagaren professorn i Liverpool Ronald Ross. De svenska hedersdoktorerna äro f. provinsialläkaren E. W. Björkman, Västerås, f. stadsläkaren v. Post, Gäfle, öfverfältläkaren P. A. V. Nettelblad, öfverläkaren vid Stockholms sjukhem E. D. Hultgren, regementsläkaren T. Sjögren, Stockholm, lasarettsläkaren N. O. Franzén, Hälsingborg, docenten P. A. Herrlin i Göteborg och doktor P. E. Lindström i Gäfle. Efter högtidlighetens slut å Riddarhuset ges middag å Grand Hotell.

M. HUSS.

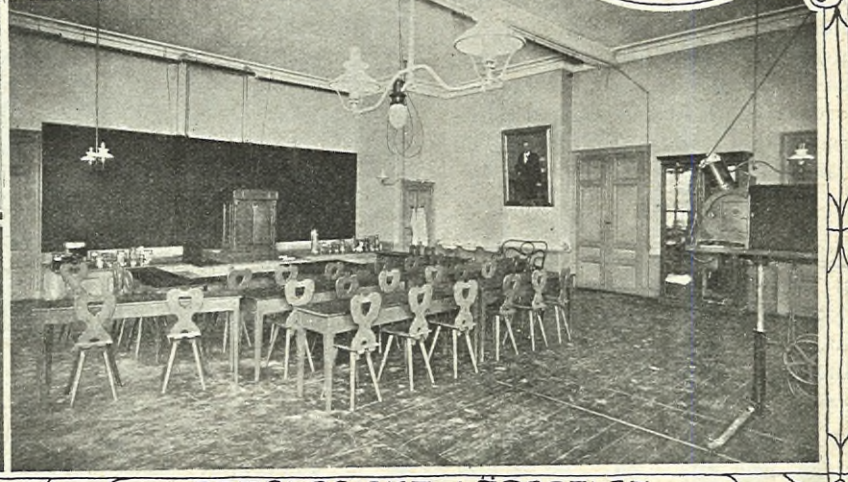
A. RETZIUS

J.E. JOHANSSON.

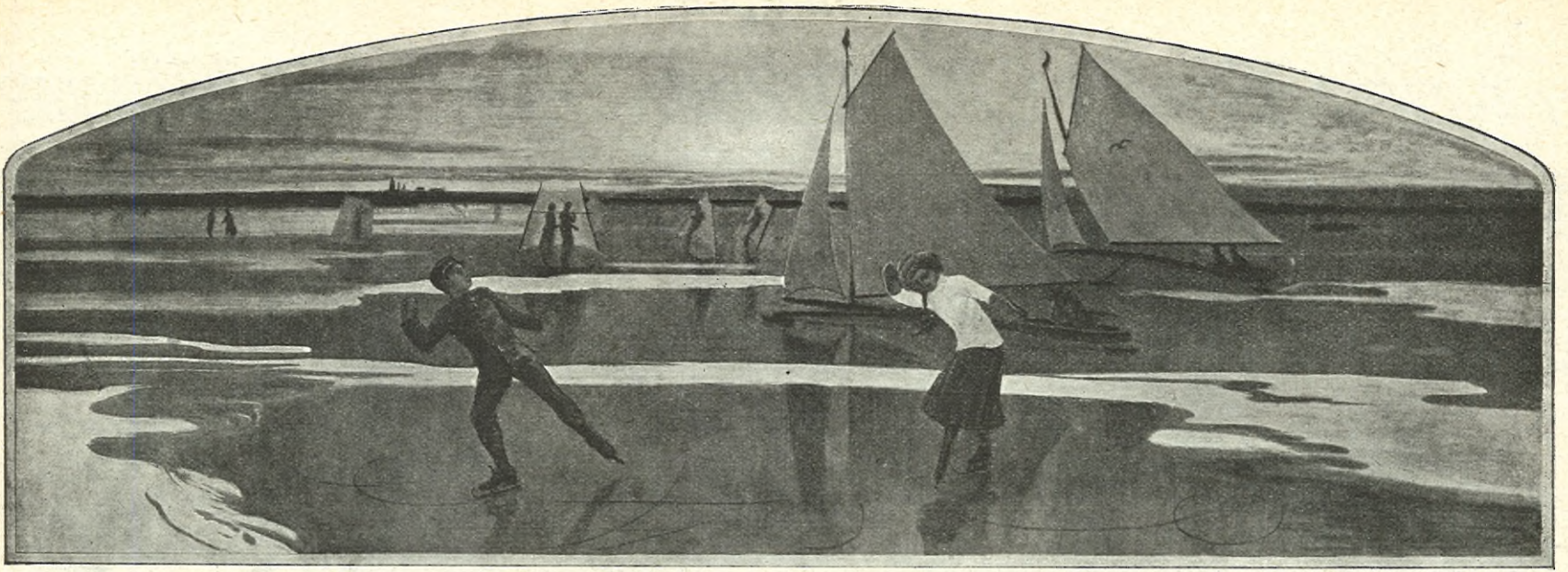

LÄRARKOLLEGIETS SAMLINGSSAL

PATOLOGISKA LÄROSALEN.

IDROTTLIF PÅ HJÄLMAREN. ALFRESKOMÅLNING I ÖREBRO HÖGRE ALLM. LÄROVERKS NYA GYMNASTIKHUS AF ALGOT RINGSTRÖM.

ALGOT RINGSTRÖM.

I EN LITEN LOKAL, Lästmakaregatan n:r 5, öppnades i söndags en konstutställning af fyra unga målare, Algot Ringström, Manne Hallengren, Mathias Taube och Gunnar Weinberg.

Den förstnämnde har nyligen utfört en större freskomålning, "Idrottslif på Hjälmarén", i Örebro läroverks gymnastiksal, ett arbete af mycket

omfattande dimensioner, ej mindre än 44 kvadratmeter. Motivet till den lifliga vinteridrottsbilden är hämtadt från Hemfjärden strax utanför staden. Vid horisonten skymta konturerna af stadens kyrka och slottet. I förgrunden ses en yngling i skolans uniform och en skolflicka i hvit tröja och bälgvantar svänga omkring på isen, under det att ett par isjakter vända hem mot staden och isseglare och skridskoåkare röra sig längre bort.

Det vida perspektiv ämnet gifvit anledning till är mycket lyckligt utfördt, målningens största förtjänst ligger i de rika och vackra färgskiftningarna mellan vackert snirklade snöfläckar och den klara blankisen. Det varma skenet från den i orange lysande aftenhimlen är äfven af en god dekorativ verkan, och det hela lyser präktigt upp den hvita salen.

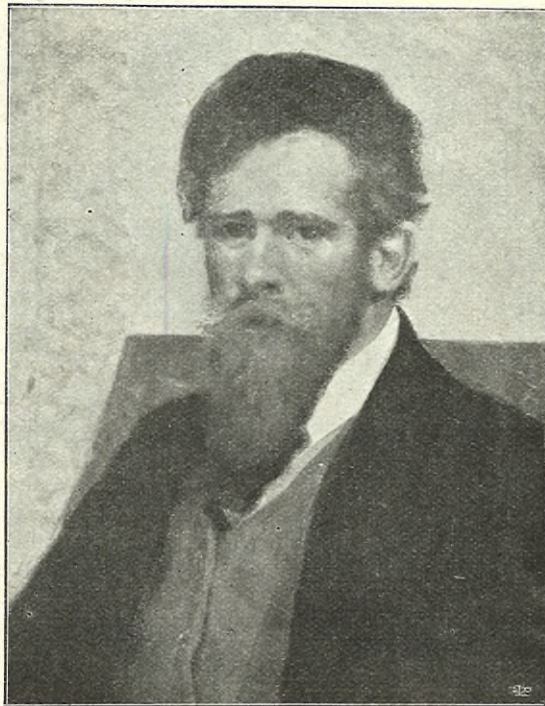
Algot Ringström är född i Göteborg 1876, studerade i fyra år vid Konstakademien i Stockholm och tillerkändes kanslers medalj. Han har sedan vistats utrikes, i Paris, London, Florens och Rom, och det är i Italien han lärt freskomåleriets svåra och ömtåliga, men vackra och tacksamma konst.

På utställningen bidrager konstnären med olika alster, däribland bilder från ett järnverk med rätt intressanta ljuseffekter. Hrr Taube och Weinberg ha bra studerade porträtt och landskap och hr Hallengren några landskap, röjande en frisk talang.

*

Skånemålaren Fritz Kärffe har nu sin första specialutställning i Stockholm, en vacker samling dukar, omväxlande figurmålningar och landskap, men mest det senare.

Ur veckans konstkrönika.

FRITZ KÄRFVE: SJÄLFPORTRÄTT.

Konstnären tillhör hvarken de experimentlystna eller de originalitetsjagande, han har den goda smaken att inte slå ut äggröra på dukarna eller ärga ned dem med ilsket grönt, och lika litet är han någon rebusmakare, utan en i naturen förälskad människa, som sant och vackert målar hvad han ser, om ock med litet tunna färger ibland.

Skåne är ju numera tämligen genomforskadt och måleriskt utnyttjad af det sydsvenska konstnärslaget, men Kärffe har funnit Sandhammaren, en bit sandkust i Ystadstrakten, som hittills varit obeaktad. Där har han bott i en sjöbod, med sin hund som enda lefvande väsen till sällskap, "ätit filbunke fjorton gånger i veckan och stuckit emellan med en bit sill", och för resten målat den egendomliga naturen, som ganska mycket påminner om Skagens. Sanden där är nästan mjölkvit i solen, erinrar om snö, hvarför den måleriska effekten med det gröna strandgräset och hafvets ultramarin blir ganska öfverraskande.

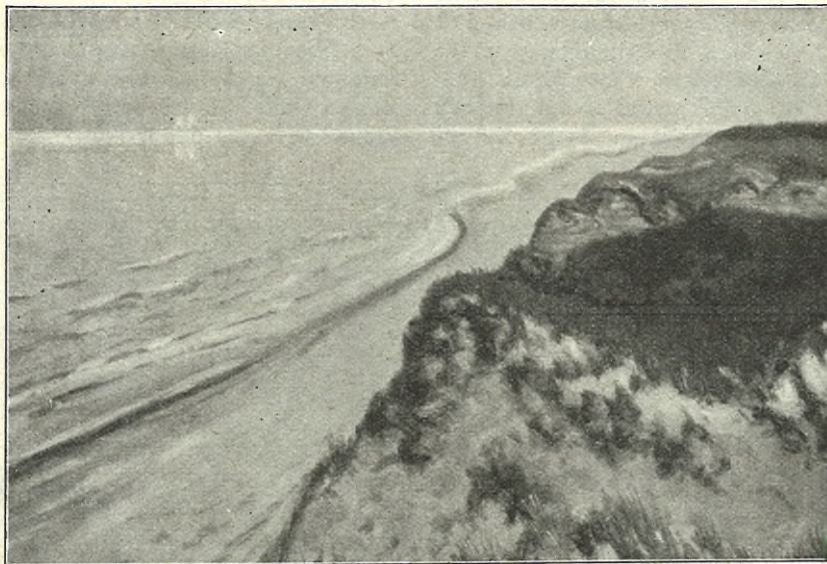
För öfrigt möter man bland mycket annat de skånska hvita gårdarna på kuperade slätter i mjuk skymning, framställda med den finhet, som är karaktäristisk för skånemålarna, några intressanta figurmålningar, ett utsökt porträtt af konstnärens moder och ett duktigt måladt själfporträtt.

Det är med ett ord en utställning väl värd allmänhetens uppmärksamhet.

*

Ännu ett par smärre utställningar återstå att nämna, den ena har kanske redan varit, då detta skrives, nämligen S. O. Lindströms, som någon tid pågått i Hultbergs konsthandel. Denne unge landskapsmålare har från tid till annan visat en glädjande utveckling och hans senaste framträdande fastslår ytterligare hans rika begåfning.

En liten karikatyrutställning, som till upphofsman har artisten Ossian Elgström, är f. n. anordnad i Hallins konsthandel. Karikatyrerna afse att gissla våra skämttidningar, men gisslet träffar ej vidare hårdt. Denne artist kan dock, när han är väl disponerad, vara både rolig och elak — det har han ådagalagt i teckningar just i skämtpressen vid flere tillfällen.

MOT AFTONEN. OLJEMÅLNING AF FRITZ KÄRFVE.

GLÖM!

nu icke att i tid förse Eder med ett ex. af
IDUNS MODELLKATALOG N:r 4
för höstsäsongen.

Flera hundra
vackra modeller!
ärgtrycksomslag!
Pris: 60 öre.

Från scenen

TAIFUN är en storm, som stundom hemsöker Japan, kullstörtar dess hus, fördärfvar risskörden och drifver floderna öfver sina bräddar. Men Taifun är också lidelsens oväder, som drabbar Japans gule son, då han bland det hvita, dekadenta kulturfolket i västern offerar af sitt lif på studier af europeisk odling för att göra sitt fosterland till en expansiv makt i rasstriden.

Här låter diktaren denna storm omsvepa honom i form af en vulgär storstadskokott, en raffineradt vacker, lättsinnig, lekfull och grym kvinnovarelse, hvilken japanen till en början behandlar som en roande leksak och hvars alla böner om en impulsiv och öppenhjärtig kärlek studsas tillbaka mot hans ogenomträngliga väsen och eviga leende. Men när hon så sårar hans själ till blods med sin grymhet, ena ögonblicket öppet bekännande, hur hon bedrar honom, för att nästa sekund förneka det, och han slutligen på sina knän gråtande tigger om hennes kärlek, men blir tillbakastött med fräck cynism, tar hans raseri väldet öfver honom och han stryker henne. Men därmed har han också tillintetgjort sig själf. Det hjälper icke att en af hans landsmän med heroisk japansk offerlust påtager sig brottet och utstår straffet för detsamma. Samvetsqualen och saknaden efter den döda, som blifvit hans tillvaros hela innehåll, släcka hans lif. Pliktmänniska efter stora mått som han är, hinner han dock fullborda sitt arbete, innan hans krafter äro uttömda — uppgiften måste nämligen fullföljas utan rubbning, han vore icke japan annars.

Meichior Lengyels drama har äfven andra fängslande moment att bjuda i sitt händelseförlopp och sin målning af personligheter. Det visar sammanstötningen mellan östern och västern, mellan exotisk och europeisk lifsåskådning, det är glimtar af förspelen till de gulas och de hvitas stora kraftmätning, inför hvilken Europa redan darrar; det intryck, taflan skänker, blir i viss mån sensationelt, men sensationen framkallas ej af någon konstnärlig defekt, ty dramat äger tvärtom den konstnärliga danningens märke, utan beror snarare af de öfverraskande perspektiv, som skymta i blixtljuset från de båda rasernas kontakt.

Dramatiska teatern har med uppförandet af "Taifun" vunnit en artistisk seger, som utan öfverdrift sagdt har ytterst få motstycken i våra teaterannaler. Här mötte något alldeles nytt, de konstnärliga resurserna hade tagits i anspråk för att uttrycka stämningar med ny, egenartad färg, själsaffekter hämtade ur djup, som föga lodats af västerländska diktare — och resultatet blef betydande. Främst lagern af hr Hedqvist! Hans japanske doktor Tokeramo var ett mästerstycke af skådespelarkonst, så fulländadt exotisk, att man ej ett ögonblick tviflade på Hélène Laroche's ord om att han hade den gula rasens pikanta lukt. I andra aktens mordscen nådde han i framställningen af lidelsens stegring, det elementära raseriets vildhet och den därefter följande reaktionen och ångestkvalen en storhet, som hänvisar honom till generalsvärdigheten vid vårt sceniska konstnärsgarde. I kokottens roll gaf fröken Borgström ånyo prof på sin smidiga, nyansrika konst, och som den europeiske författaren, skeptikern, dekadenten utvecklade hr Palme en bitter humor och en dess emellan uppflammande känslolohet, som var af förträfflig kontrast-

Helene Laroche (fröken Borgström) och dr Tokeramo (hr Hedqvist) i M. Lengyels drama Taifun på Dramatiska teatern. Atelier Jæger foto.

verkan gent emot japanernas inbundna, poletrade och oåtkomliga väsen. Raden af japaner slöt sig kring hufvudfigurerna i en mönstergill ensemble, hvaribland särskildt hr Olsson, Lindberg, Cederborg och Högel förtjäna markeras. Som den godhjärtade skådespelerskan Thérèse Meunier var fröken Holm intagande. Inöfningen och uppsättningen äro ett verk af hr Gustaf Lindens insiktsfulla och känsliga regi och ha ej minsta delen i styckets stora framgång.

August Strindbergs "Till Damaskus" går sedan några aftnar öfver Intima teaterns lilla scen. Intrycket af det gripande dramat, hvari författaren med den honom karaktäristiska öppen-

Taifuns iscensättare, förste regissören vid Dramatiska teatern hr Gustaf Linden. A. Blomberg foto.

och estraden.

heten blottar sitt innersta jag, är ur teatersynpunkt föga tillfredsställande. Stycket spelas för hårdt, stämningen trampas sönder af bullrande steg och trummande repliker, den sceniska inramningen är brutal. Hvad som föregår i stycket har mindre verklighetens än visionens karaktär och kräver diskreta tongångar, mjuka grepp. Men däraf finns så godt som intet i Intima teaterns framställning.

Vasateaterns nya stycke "Eulaliahemmet" skulle antagligen ej ha skrivits, om icke "Moral" förelegat som modell. Fabeln är tämligen oanständig, men har haft många fullt lika pepprade föregångare, som mottagits utan en blinkning af vederbörande, hvilket ej utgör något försvar för det nya programmet, endast ett intyg om smakens och stämningens oberäkneliga kastningar. Idealet vore naturligtvis att det frivola som sådant ej ägde hemorts rätt på scenen, men så långt i förfining komma vi nog aldrig. Åtskilligt borde dock kunna vinnas genom domslutens eniga skärpa gent emot all skabrös s. k. dramatik i stället för applåder och komplimanger den ena gången och anatemas kriden andra. — Folkteaterns "Hemgiftsjägare", ett wienskådespel af Julius Horst, har slagit an på grund af sina roande förvecklingar och goda utförande.

Angående de båda recitationsaftnarna af fröknarna Signe Widell och Alma Sjöman måste anmeldaren beklaga att han ej fick tid att bevista desamma; de lära hvar i sin art ha erbjudit åtskilligt af intresse såsom prof på en deklamationskonst, om hvars konstnärlighet åsikterna skifta.

Operans eventuella nye Wagnersångare Franz Costa har hittills uppträdt i två partier, Tannhäuser och Siegmunds i "Valkyrian". I den förra uppgiften väckte han mera förvåning än intresse — plastiken erbjöd särskildt genom vissa komiska detaljer anledning till undran och stämman saknade lyrisk färg — men som Siegmund var sångaren betydligt mera till sin fördel både vokalt och dramatiskt.

Den nordiska ballad-konserten med hr John Forsell som ensam bärare af det omfattande sångprogrammet fick ett ståtligt förlopp. Programmet upptog Stenhammars ballad ur "Tirfing", Sibelius' "Des Fährmanns Bräute", kompositioner af Grieg, Järnefelt, Rangström, Sjögren, Aulin, Alfvén m. fl., allt sjunget med sångarens hela röstglans och individuella föredragskonst. Det behöfver knappast tillfogas att operasalongen var utsäld i förköp och publiken het af entusiasm.

Vidare äro att anteckna andra symfonikonserterna med ett italienskt-ryskt program af växlande intresse och en pianoafton af fröken Astrid Berwald, som i betydande verk af Brahms och Schumann m. fl. ådagalade en pianistisk förmåga af konstnärligt gedigen art.

Symfonikonserterna erbjöd som sagdt arbeten af mycket olika valör, en symfoni af Giuseppe Martucci, hvars förnämsta förtjänst var den teoretiska insikt, med hvilken den var skriven, ty af ingifvelse och konstnärlig charm fanns föga, vidare en förtjusande lyrisk tondikt af Debussy "La demoiselle Elu", och en formgnistrande "Capriccio Espagnol" af ryssen Rimski-Korsakow, Kapellmästare Voghera ledde konserten och visade sig äfven vara en ypperlig symfonidirigent.

ARIEL.

Uppgift lifvidd (under armarna), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur

fullt tillförlitliga, moderna och eleganta

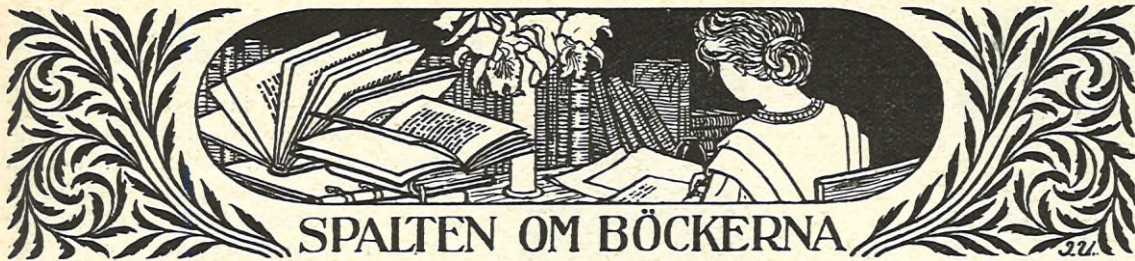
Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Mästersamuelsg. 45 B, Stockholm,

Mönsteraffären "Chic".

SPALTEN OM BÖCKERNA

IDUNS BOKLISTA upptar hädanefter titlarna på samtliga insända nyutkomna böcker. De arbeten, som dessutom önskas granskade af våra fackmålare (för skönlitteratur fröken Gertrud Almqvist m. fl., för ungdomslitteratur seminarieadjunkten Marie Louise Gagner), böra tillställas redaktionen i tvenne exemplar.

ETT AF-DE många talande exemplen på den underskattning af det egna, som under långa tider varit ett synnerligen utmärkande karaktärsdrag för oss svenskar, utgör väl vår glömska af eller likgiltighet inför gångna tiders svenska stormän både på litteraturens, konstens och de praktiska yrkenas område. Jämför med tyskarnas öfverproduktion af arbeten öfver sina stormän den fullständiga saknaden hos oss af monografier öfver märkesmän, sådana som Kellgren, Wallin, Atterbom, Lennart Torstensson, Baltzar v. Platen!

Särskildt ödesdiger för den ungdom, som skall taga arf efter gångna slakten, blir nämnda brist i vår kultur. För de unga bli våra stora män ofta endast förbiskymtande skuggor, tomma namn, som man har att lära sig utantill, emedan de stå i historien, men inte människor, som ha trampat samma svenska jord som vi och utan hvilkas lifsverk vi såsom nation ingalunda varit, hvad vi nu äro. Eller betyder icke Kellgrens gärning, han, "som slog de stora slagen, de blixtrande, för sanning, rätt och vett," Wallins psalmdiktning, v. Platens nya väg genom Sverige åtskilligt i svensk kultur?

Tecken finnas emellertid, som tyda på att kärlek till svensk odling, såväl gångna tiders som samtidens, börjat vakna hos oss, och att man särskildt fått ögonen öppna för att äfven barn och ungdom kunna göras förtrogna med bärarna af den. Så har under ett par år den framstående konstkritikern Carl Laurin, hvilken man ju är så mycken tack skyldig för väckande af konstintresse i Sverige, i den mycket spridda barnpublikationen *Folkskolans barnidning* skrivit synnerligen värdefulla uppsatser om svenska konstnärer och deras verk, och i en annan ungdomstidning, "*Sveriges Vår*", har Einar Rosenberg gifvit oss skildringar af svenska målare och bildhuggare. Den senare har nu samlat en del af sina uppsatser i en trefligt utstyrd volym, *Svenska konstnärer*, som utgör en af delarna i biblioteket "*Sveriges Vår*".

Det är Carl Larsson, Bruno Liljefors, Georg v. Rosen och Chr. Eriksson man möter här. Urvalet är synnerligen klokt, och att författaren låtit Carl Larsson få lejonparten af utrymmet vittnar om att han vet, hvad denne konstnär i närvarande stund betyder för svenska barn. Jag tror, att hvarenda svensk gosse och flicka, som haft i sin ägo några jultidningar med Carl Larssons-taflor — och hvem har inte det? — skall bli mycket glad öfver denna bok om *sin* målare, så lifslevande och förstälilig är han, en sådan värme och glädje hvilat det öfver teckningen af honom och hans hem. Skada bara, att författaren såväl i uppsatsen om honom som i teckningen af de öfriga konstnärerna af missriktadt pedagogiskt intresse drifvits att alldeles onödigtvis lägga ut och stryka under sådant, som kan vara bra och nyttigt för barnen att höra.

Äfven skildringarna af de öfriga konstnärerna tror jag skola intressera ungdomen. Särskild mention förtjänar författaren för sina sträfvan den att göra boken ej blott rolig, utan gifvande i fråga om uppfostran till mottaglighet för konst. Det är ett icke obetydligt studium, som ligger bakom författarens försök att lära

barnen se och förstå ett konstverk, ty detta är något af det svåraste, som finnes, och många vägar får man pröfva på, innan man hittar den rätta, den, som för fram till barnens intresse och begripande. — Den lilla boken ägnar sig väl till högläsning i familj och skola.

En mäktig och af vår ungdom alltför litet känd svensk personlighet från Storhetstiden, *Olof Rudbeck*, skildrar teol. assist. T. Bring i delen nr I af biblioteket Sveriges Vår, och i del II ger Maria Holmström en lefnadsteckning öfver sagoskalden *H. C. Andersen*. Dennes lif innehåller ju så många roliga och rörande moment, att en skildring däraf måste i hög grad intressera barn. Skildringen är frisk och medryckande, men önskligt hade kanske varit, att mera helhet hvilat öfver den, att t. ex. karaktärsteckningen inarbetats i själfva biografien. Referaten af sagorna förefalla ganska litet gifvande, utom i de fall då bakgrunden till dessa erbjuder intressanta drag ur författarens karaktär eller lif. Också denna del lämpar sig väl till högläsning i hemmet.

Den af biografierna i Sveriges Vår-biblioteket, som gifvet har störst värde för ungdomen, är O. Mannströms minnesteckning öfver *Peter Wieselgren*. Detta lilla häfte önskar man massspridning. Hur litet vet ej i själfva verket den icke speciellt nykterhetsintresserade allmänheten om Wieselgrens starka, själfständiga, djupt religiösa personlighet och hans lifsverk, oaktadt på de senare åren ett par lefnadsteckningar öfver honom utkommit. Hufvudsyftet för författaren till ofvanstående skildring har tydligen varit att göra Wieselgrens personlighet lefvande för de unga, och däri har han lyckats väl. Ungdom, som vill bli hänförd, och det vill all frisk ungdom, måste bli gripen af historien om ett sådant lif. För många bli säkert de hemskt mörka skildringarna från 1800-talets begynnelse något nytt och häpnadsväckande. Så varmt intresserade för sin hjälte lyckas författaren göra oss, att vi känna oss helt besvikna öfver att ej få veta mer om de senare åren af hans lif. Men det är väl utrymmesförhållandena, som här omöjliggjort en bredare skildring.

Sagor och visor af Jeanna Oterdahl är innehållet i fjärde delen af Sveriges Vår-biblioteket. Där finna vi en af den kända författarinnans allra vackraste sagor, *Skattväktarna*, säregen på grund af sitt stilla allvar och djup, samt några rent förtjusande dikter af henne, bland dem *Hyttkarlen* och *En liten prinsessa*. Hvem kan i fyra strofer ge oss en mer intagande bild af en liten tös, som äger hvarken slott, svenner eller tärnor, men är en prinsessa ändå, ty

— hon har en famn att sträcka mot allt det, som lefver på jord.
Hon har hundra klingande löjen och tusen soliga ord.
Hon har de ömmaste händer och de mildaste ögon blå, och låsta, frysande hjärtan för henne öppnade stå.

Se, stenen hon går på grönskar och vattnas af källors språng.
Och vinden blir full af blomdoft

och rymden af fågelsång.
Hon ärfde inte i världen, går klädd i vallmast grå och äger ändå all världen och är en prinsessa ändå.

Ett ypperligt illustrationsmaterial till ofvan nämnda skildring af Carl Larssons konst är praktupplagan för i år af Svensk läraretidnings välkända publikation *Jultomten*, hvilken redan blifvit omnämnd i Iduns spalter. Af särskildt intresse är Jultomtens porträttgalleri af alla de författare och konstnärer, som under de gångna tjugo åren medverkat i denna publikation. Om åtskilliga af dessa personer får man veta ej så litet i boken *Barndomslandet*, ty där ha de berättat för oss om sina barndomsminnen. Särskildt roligt är hvad Selma Lagerlöf, Helena Nyblom, Ottilia Adelborg och Elsa Beskow förtälja, och vacker samt nyttig för barn att läsa är Wranérs skildring från skånska fattigmanshem. Det är väl ett synnerligen lyckligt grepp att föra dessa märkliga personer, hvilkas namn för barnen äro förknippade med minnet af många af deras roligaste stunder, så nära dem, att de få se, hur de hade det, när de sprungo omkring i skog och mark i korta byxor eller kjolar.

Äfven *Fågel blå*, den sedvanliga julkalendern på Svensk lärartidnings förlag, innehåller många goda bidrag, däribland sagor af Ellen Lundberg, Anna M. Roos och Hugo Gyllander samt verklighetsskildringar af Aiken Aira och Berta Francke-Åkeson.

MARIE LOUISE GAGNER.

UTSTÄLLNINGSBOKEN, den efterfrågade och efterlängtrade berättelsen öfver Allmänna svenska utställningen för konsthandverk och konstindustri i Stockholm 1909, har nu kommit och ter sig som ett verkligt monument öfver vårt lifskraftiga konsthandverk. Den ståtliga volymen, som utarbetats under redaktion af utställningens ledande män hofintendenten C. L. Bendix och amanuensen d:r E. G. Folcker, ger i ett kvartband på öfver 200 textsidor och ungefär lika många helsidesillustrationer en fyllig öfversikt öfver den betydelsefulla utställningens tillkomst, förlopp och resultat och är uppdelad i fyra hufvudafdelningar: I Historia och administration, II Sveriges konsthandverk och konstindustri 1909, III Förplägning och förströelser, IV Ekono-mien. Bland de många olika bidragande författarne märkas, utom arbetets redaktörer, Theodor Wählin, som skrifer om utställningsbyggnaderna, Lilli Zickerman, som behandlar hemslöjden, Gustaf Upmark, som belyser keramiken och guldsmedskonsten, Sofia Gisberg för textilkonsten, Alexis Hasselquist för bokhandverk, Beyron Carlsson, som åtagit sig den lättare nöjesafdelningen m. fl. Det remarkabla verkets begärlighet och värde för bibliofiler och samlare förhöjes än ytterligare af den jämförelsevis lilla upplagan, c:a 400 ex., som tillhandahållas intresserade genom Ivar Hægströms bokförlag till ett pris af 15 kr. för bundet exemplar.

Ett monument i ord och bild öfver vår svenska litteratur. Det torde vara ett sällsynt, om ej enastående fall, att ett svenskt populärvetenskapligt verk af större omfattning efter knappt halftannat årtionde, sedan dess första utgifning afslutats, påkallar ny upplaga. Detta är emellertid förhållandet med *Illustrerad Svensk Litteraturhistoria*, hvars första upplaga åren 1895—1897 utgafs på Hugo Gebers förlag af profes-

serorna *Henrik Schück* och *Karl Warburg*. Detta monumentala verk, hvilket betecknats såsom "ett standardverk, hvars betydelse näppeligen kan öfverskattas," "ett ståtligt monument i ord och bild öfver vår svenska litteratur," "ett framstående nationalverk" — för att blott anföra några af pressens allmänt lofordande omdömen — skall nu utkomma i en ny, på grundvalen af nya forskningar väsentligt omarbetad upplaga. Dessutom är det meningen att fortsätta framställningen af Sveriges litterära öden ännu ett halfsekel framåt eller till inemot 1800 talets slut. Arbetet är sålunda fördelat, att tiden till 1718 liksom förut kommer att behandlas af professor Schück och tiden från 1718 och ut af professor Warburg.

Utgifningen sker i häften och föreligga de två första häftena redan i bokhandeln. Hela verket beräknas utkomma i 35 å 40 häften å 1: 20.

Svenska Julboken, med bidrag af svenska författare och konstnärer utgiven under redaktion af *Hugo Samzeius* (Fröleen & Comp:s förlag), vill fylla uppgiften att vid sidan af de allt talrikare, ofta nog snart förgångliga jultidningarna bjuda julkalendersbekymrade en bekvämare handterlig bokvolym med omväxlande läsning och "gubbar", som så många önska det till juletid. Den första årgången kan sägas i det hela för tjänstfullt infria sitt program, och priset kr. 2: 75 för häftadt, kr. 4 för bundet ex. är ej oskäligt med hänsyn till den goda utstyrelsen.

Inband julkalender för barn vilja vi fästa uppmärksamheten vid *Alariks* pappersklippserie "Så ska vi hat", 5 pappersklippark med tillhörande text. Namnet är lånadt från *Stina Swartlings* omtyckta bok, och

ändamålet är detsamma, nämligen att väcka, hvad *Elsa Törne* kallar "jordhänförelsen". Titeln hänför sig till ett litet svenskt småbruk, den lilla vackra gården "Fagrabjörke", och texten handlar om, hur natt och fint och trefligt det där är på alla vis. Där står dörren till den röda stugan öppen för välkomna gäster, hästen gnaggar, korna råma af välmåga, fåren gå feta och hvitulliga, getterna och kiden hoppa och klättra, hönsen sprätta och krafsa, hunden viftar och katten spinner. Och det kan hvar och en öfvertyga sig om, äfven om det inte lifligt skildrades i textens verser, ty alla djuren äro att klippa ut, lika väl som familjen själf, pappa, mamma och de fem ungarne, Fagrabjörkes röda stuga, vagnar och kärror, plog och spade och andra verktyg, som en småbrukare behöfver. "Så ska vi ha't!" komma nog många förtjusta småtingar nu i jul att utropa under sysslandet med de trefliga klipparken.

Liduns boklista.

Albert Bonniers förlag:

Från gamla trädgårdsländ; af *Ida Sager*. — En fiolflicka; af *Elsa Lindberg-Dovlette*. — Thure-Gabriel Silfverståhl; roman af *Sven Lidman*. — Blommande träd; af *Anders Österling*. — Familjen Oberlé; roman af *René Bazin*. Tankar och bilder i religiösa ämnen; af *Bengt Aurelius*. Andra samlingen. — Lilas äktenskap; af *Mariha Stjernstedt*. — Skildringar ur Svenska nationens lif. De tolf söndagarna; af *Ludvig Nordström*. — Amourer; af *Hjalmar Bergman*. — Sagor om hjärtat; noveller af *Gustaf Ullman*. — Med hammaren och lyran; dikter af *Carl Sam. Åsberg*. — Kroppens komedier; tretton noveller af *Artur Möller*. — Vandraren; dikter af *Tor Hedberg*. — Psalmernas bok; betraktelser och omdikningar af *Erik Brogren*. — Drömmar och Stridslinjer; några synpunkter i politiken af *Carl Lindhagen*, II och III. — Isolnedgången; minnen och bilder från *Erik Gustaf Geijers* senaste lefnadsår, samlade och meddelade af *Anna Hamilton Geete*. — Bland araber och beduiner; af *C. A. C. Leuenhaupt*. — Malla Montgomery-Silfverstolpes memoarer; utgifna af *Malla Graninsson*. 3:e delen. — Barnet; af *Hildur Brettnér*. — Albert Bonniers Romanbibliotek: Inkräkterska; af *Gabrielle Ringertz*. En

dräng; af *Frans Andersson*. Undret af *Birger Sjödin*. Pris pr volym 2 kr.

C. E. Fritzes Bokförlags-A.-B.:

En moders bref till sin son; bemyndigad öfvers. från engelska originalets 7:e upplaga.

A. B. Ljus:

Kuskar; berättelse af *Gustaf Hellström*. — Konstnärskonst; ett karrikatyralbum af *Einar Nerman*.

A. V. Carlssons Bokförlags A.B.:

Drömmare; stockholmskildringar af *Nils Lager-Lengqvist*. — Af jordens stoft; af *Runa*.

Hugo Gebers förlag:

Illustrerad svensk litteraturhistoria af *Henrik Schück* och *Karl Warburg*. Ny upplaga i 35 å 40 häften å 1: 20. — Kapten Bengts pojkar; af *Anna Lisa Andersson*. — Britt-Marie; en familjehistoria från förra seklets början af *Jenny Engelke*. — Det riktigt lyser; skisser och humoresker af *Albert Ljunggren*. — Hugo Petterssons. Forts. på Lilla fröken Söderlund; af *Dan*. — Den moderna kemiens roman; af *dr J. C. Filip*. — Den gäckande nejlikan; af baronessan *Orczy*.

Fr. Skoglund's förlag:

Lifsvägar, en bok för unga människor af *dr Fr. W. Foerster*. — Kusinerna; berättelse för unga flickor af *Helena Nyblom*.

Åhlen & Åkerlunds förlag.

Döda själar; af *N. V. Gogolj*. Öfvers. från ryskan af *Erik Nordenström*.

P. A. Norstedt & Söner:

Bland människorna och tingen; för att lära konsten att lefva af *C. Wagner*. Bem. öfvers. af *Alma Faustman*.

Diverse förlag:

Onyktra; komedi i 4 akter af *Johan Grönstedt*. — Blodets röster; af *Ingegerd Lagerström*. (Fröleen & Comp). — Från Kina till Röda hafvet, bilder från en själresa i tropikerna af *A. Isakson*. (Chelius & Co.) — Sålunda talade Zarathustra; af *Friedrich Nietzsche*, 3:e uppl. (Bokförlags-A.-B. Svithiod.)

Gå in i närmaste butik och köp

"40-öres-Paket"

och prova den!

OBS.! Fullt lika hög kvalitet som konkurrensens 55-öres-paket.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 4—10 DEC. 1910.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; fiskbullar med kräftsås; mjölk; kaffe eller te med petits-choux. Middag: Consommé med tryffel och queneller af fiskfärs; kalibräskkroketter med champinjonsås; stekta ripor med brynt potatis och salader; nougatkräm med vindruvor.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; vildtpastej med lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grilljeradt buljongskött med potatispudding; blåbärs-soppa med klump.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; jägarbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Soppa på kastanjer; stekt hvitling med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; kokt sill med smör och ägg samt potatis; kaffe eller te. Middag: Rötter och kött (slarf sylta), gräddkaka med sylt.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; pressylta med rödbetor; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Lammbringa med curry och ris; mandamin-kräm med saftsås.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; halstråd makrill med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttjärke med stufvade turkska bönor; blandad frukt med maring och vispad grädde.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hachis på får (rester från torsdag) med arter; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt fläskkorf med rotmos; tapiokavälling.

RECEPT:

Fiskbullar (f. 6 pers.). 9 hg. kolja (350 gr. skrapadt fiskkött), 1

hg. smör, 1 msk. salt, 2 ägg, 2 små msk. potatismjöl, 6 dcl god mjölk, 1 1/4 tsk. hvitpeppar, 1/2 msk. socker. Till kokning: 2 lit. fiskspad, kokt på huvud, ben och skinn.

Beredning: Koljan urtages, sköljes väl och torkas med en fiskhandduk. Den fläkes och fiskköttet skrapas fint; intet ben får medfölja. Fiskköttet blandas med smöret och drifves 3 gånger genom köttkvarn. Massan stötes därefter i stenmortel (med trästöt) tillsammans med saltet, de uppvispade äggen och mjölet tills den blir fin och sammanhängande. Färsen arbetas därefter i en bål med slef 3/4 tim., under det mjölken tillsättes litet i sänder.

Den afsmakas med hvitpeppar, socker och salt samt formas till runda bullar, hvilka kokas i fiskspadet 3—4 min.

Fiskbullarna serveras med kräftsås eller vanlig fiskås, som beredes af smör, mjöl, fiskspad och 1—2 äggulor.

Kalibräskkroketter (för 6 pers.). 3 hg. kalibräsk, 1 lit. vatten, 2 tsk. salt, 1 burk champinjoner, (1/4 lit.), 4 msk. smör (80 gr.), 3 msk. mjöl, 3 dcl. tunn grädde, 1 dcl. brässpäd, 1 dcl. champinjonspäd, 3 blad gelatin, 2 msk. kokande vatten. Till panering: 2 ägg, 3 kkp. stötta skorpor.

Till kokning: 1 kg. flottyr. Beredning: Kalibräsket bör ligga i vatten 1 tim. för att blodet skall dragas ut. Det blancheras därefter i 10 min. och påsättes i en lit. kokande vatten, tillsatt med saltet, att koka tills det blir hvitt och fast eller omkr. 1/2 tim. Det upplägges på sikt så att vattnet får väl afrinna.

Bräsket skäres därefter i tärningar och brynes i 2 msk. af smöret tillika med champinjoner, skurna i små bitar. Det upptages, resten af smöret tillsättes och fräses tillsammans med mjölet. Grädden, brässpadet och champinjonspadet påspades, litet i sänder, och afredningen får koka i 5 min. Kastullen aflyftes, bräsket och champinjonerne läggas och stufningen omröres försiktigt samt afsmakas med kryddorna. Sist tillsättes gelatinet, spolat i kallt vatten och upplöst i det kokande vattnet. Stufningen utbredes därefter på ett flatt fat att kallna. Af massan formas aflångt runda kroketter, hvilka rullas i stötta skorpor, doppas i de uppvispade äggen och rullas åter i stötta skorpor, hvarefter de få ligga och stelna 1 tim. Flottytren påsättes och när en tunn blå rök stiger upp från ytan, nedläggas kroketterna och få koka gulbruna, då de upplägges på gräppaper att afrinna. De garneras med persilja och serveras med champinjon- eller tomatås.

Stekta ripor (f. 6 pers.). 3 ripor, 2 hg. späck, 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. salt, 5 dcl. buljong, 3 dcl. tunn grädde. Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 1 1/2 msk. mjöl, köttsky, 1 dcl. tjock grädde, salt, hvitpeppar, socker, 1 tsk. kallt smör. Beredning: Riporna plockas, sve-

das med denaturerad sprit, tagas ur, sköljas väl och läggas i mjölk öfver natten. De upptagas, torkas väl med en kötthandduk, uppsätts och beläggas med späckskefivor. Smöret brynes i en stekgryta, fåglarna ilägges med bröstet upp och brynas vackert på alla sidor, hvarefter de saltas och spådas med den kokande buljongen och grädden, litet i sänder.

Till stekning åtgår 1 1/4 tim. Såsen beredes på vanligt sätt.

Potatispudding (f. 6 pers.). 1 1/2 lit. potatis, vatten, salt, 3 msk. godt smör (60 gr.), 3 ägg, 2 dcl. grädde, 1/2 msk. salt, 1 msk. socker. Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Potatisen råskalas, kokas och drifves genom purépress. Det kalla smöret nedröres i moset med en gaffel tillika med de uppvispade äggulorna och grädden. Kryddorna tillsätts och sist nedskaras de till hårdt skum slagna äggvitorna.

En bleckform smörjes med kallt smör och beströs med fint stötta skorpor. Moset lägges däri, beströs med stötta skorpor och krusas nått. Puddingen gräddas i god ugnsvärme, tills den fått vacker gulbrun färg.

Den serveras till köttträtter i allmänhet.

Jägarbiff (f. 6 pers.). 4 hg. benfritt kalkkött, 1 kkp. stötta skorpor, 2 1/2 dcl. tjock grädde, 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar.

Till stekning: 4 msk. smör (80 gr.), 1 msk. mjöl, 5 dcl. tjock grädde, 1 msk. köttsky (helst af vildt), 10 champinjoner i skivfor.

Beredning: Köttet skäres i bitar och males 3 ggr. De stötta skorporne blandas med grädden och få stå och svälla en stund. Färsen arbetas väl med skorpblandningen och afsmakas med kryddorna. Formas till små runda bifvar, hvilka brynas hastigt i smöret och läggas i en kastrull. Mjålet fräses väl med smöret i stekpannan, grädden tillsättes och såsen får ett godt uppkok samt silas och hålles öfver bifvarna. Dessa få sedan koka i såsen 15—20 min. De upplägges i karott; såsen afsmakas med köttskyn och hålles öfver. Anrättningen garneras med champinjonerne och serveras med potatispuré eller stekt potatis.

Stekt hvitling (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. hvitling, 1 1/2 msk. salt, 1 tsk. ättika.

Till panering: 2 msk. hvitemjöl, 1 ägg, 1/2 kkp. stötta skorpor.

Till stekning: 1/2 kg. flottyr. Beredning: Hvitlingen rensas, sköljes väl och torkas. Fischen skäres i filéer, ryggen samt skinnets och alla småben borttagas. Filéerna ignidas med ättika och få ligga omkr. 1 tim. De torkas därefter med en fiskhandduk, doppas i mjöl, därefter i ägg och sist i de stötta skorporne. Flottytren upphettas i en långpanna, tills den är rykande het, filéerna ilägges och kokas vackert bruna och spröda. Fischen bör serveras genast den är kokad, annars blir den seg.

Ny afdelning för

Billiga Klädningar

fr. Kr. 40.—115.—

—är öppnad å Damkonfektionsafd.

2 tr. upp.

Obs.! För resande till Stockholm att beakta.

Ständigt lager i olika prislägen af

Bal-, Middags-, Inne- och Sorgklädningar.

Beställningar mottagas och utföras å egna ateljeer.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET,

STUREPLAN.

Rötter och kött (slarf sylta) (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. ref eller källapp, 1 1/2 lit. vatten, 1 msk. salt, 1/4 tsk. stött starkpeppar, 1 stor kålrot, 2 msk. smör, 2 msk. mjöl.

Beredning: Köttet torkas med en duk doppad i hett vatten, skäres i jämna tärningar och lägges ofvanpå köttet 1/2 tim. innan det är färdigt. I en säsgryta fräses smör och mjöl, köttspadet afhålles och tillsättes och såsen får koka 8 min. samt afsmakas. Anrättningen upplägges på varm karott och såsen hålles öfver.

Blandad frukt med maräng (f. 6 pers.). 2 hg. torkade aprikoser, 2 hg. fina katrinplommon, 1 1/2 lit. färska äpplen, 5 kkp. kallt vatten, 2 1/2 kkp. krossöcker.

Marängmassa: 4 äggvitor, 5 msk. florsiktadt socker.

Beredning: Aprikoserna och katrinplommonen sköljas väl i ljumt vatten och läggas i blöt i det kalla vattnet omkr. 4 tim. Af detta vatten och sockret kokas en klar lag. Äpplena skalas, skäras i klyftor, lägges direkt i sockerlagen och kokas tills de bli klara, då de upplägges med hälsef på flatt fat att kallna. Aprikoserna nedläggas i sockerlagen och få likaledes koka tills de bli klara, hvarefter de upptagas. Sist kokas katrinplommonen med lock. När all frukten är kall, upplägges den hvarfals pyramidformigt på ett rundt fat. Äggvitorne vispas till hårdt skum och vispningen fortsättes 1/4 tim. hvarefter sockret nedskittas försiktigt. Marängmassan spritsas genom garneringsträtt öfver frukten och insättes i svag ugnsvärme. Då marängmassan är halftorr och har ljusgul färg tages anrättningen ut och serveras kall, med vispad grädde eller vaniljsås.

Nr 298. Vill någon godhetsfullt upplysa en okunnig om det finnes någon så lättfattlig lärobok i svenska språket att en alldeles okunnig, vuxen människa, utan hjälp, därur kunde helt lära sitt modersmåls sats- och interpunktionslära — samt i så fall hvilken och priset, vore ingen tacksamare än

»Okunnig».

Nr 299. Hvar kunde man till måttligt pris skriffligt vinna någon öfning i tyska språkets skrivande genom korrespondens? Frågar en

»Förkofringsökande».

Nr 300. En ung flicka beder härm Iduns erfarna läsarinna om råd. Om en herre och dam supra eller dricka kaffe ute tillsammans, ställas då några värdeberäkningar på damen? Hvem skall servera? För damen aldrig skåla först? Är det sed, att damen föreslår, hon skall betala för sig själf?

Om ett par sänder sitt förlofningskort, är man väl skyldig gratulera? På hvad sätt, om de äro bosatta å samma ort, och om de äro bosatta å annan ort? Till hvem ställas gratulationerna, om dessa äro event. skriffliga, om man känner de båda nyförlovade ungefär lika väl? När skall man sända lysningspresent?

Hur skall man hälsa på en äldre person, om man vid dennes inträde sitter t. ex. i en spårvagn?

Okunnig.

Ett ömsesidigt nöje bereder
Hylin's flytande Rak-Crème
“RAKIN”

både Eder och Er man eller fästman, om Ni gifver honom en flaska "Rakin" till julkapp, ty rakningen, som förut varit ett besvär och en plåga för honom, blir med "Rakin" angenäm och behaglig.

"Rakin" är oumbärligt för hvarje herre som rakar sig själf, och därför en mycket passande och välkommen julkapp. "Rakin" uppmyrkas skäggbotten bättre och fortare än något annat rakmedel. 5 å 10 droppar på en fuktad rakborste är tillräckligt att frambringa ett ymnigt, fint parfumeradt, cremeliknande lödder. På grund af sina balsamisk-antiseptiska egenskaper gör "Rakin" huden mjuk och len, samt förhindrar irritation och hudrodnad, som annars så ofta förekommer efter rakning.

"Rakin" finnes att tillgå i alla välsorterade Parfymeri- och Herrekliperingsaffärer till Kr. 1:50 per flaska.

Hylin & Co's F. A. B., Stockholm.
H. M. Konungens Hofleverantörer.

SVAR

(Forts.)

Nr 266. Kaninkött lämpar sig bäst att använda som färskt. Sårdeles in i reserad kaninodlare som jar är, skuldet det glädja mig om lite hvar ville börja i hushållet använda kaninköttet, som är en riktig läckerhet. Ehuru den är ett litet husdjur, släkt med haren, liknar köttet dock mest fågel till smaken och är synnerligen välsmakande, stekt som kyckling eller som gås, om de äro feta, med äpplen och katrinplommon. På många Stockholmsrestauranter serveras kaninkött och ätes med förtjusning, men ofta under falskt namn. Så länge så är förhållandet dröjer det länge innan det mera allmänt kommer till användning. Ett par recept följa. Klorf af kaninkött: Man skär köttet af benen och mal det fint, något fläkståningar iblandas, peppar, salt och saltpeter, spades med buljong som kokats på benen eller vatten. Korfven saltas i 24 timmar och rökas i svag, kall rök. Mycket god. Vid korftillverkning tages endast lären och den köttigaste delen af ryggen, resten användes till soppor och dylikt.

Rökning af kaninkött bör förgä sig i svag, kall rök i några dagar och ej tillsammans med annat kött

eller fläsk. Är en utmärkt smörgåsrätt och liknar mycket rök gasbröst. »The littl» girls.

Nr 267. Pension Ström vid Stockholm mottagar flickor från 6 år till högsta klassens utgående. Tutan.

Nr 268. Smörgåsrätter. A-la-daube på fisk (för 6 pers.) 1 1/2 kg. fisk, 1 1/2 msk. salt, 1 1/2 lit. vatten.

Till geléet: 1 lit. fiskbuljong, 4 msk. hvitt franskt vin, 10 blad gelatin, 2 msk. vatten, 2 äggvitor

Fisken kokas i kort spad. Buljongen sättes på med vinet och det i hett vatten upplösta gelatinet. När blandningen är varm vispas de till skum slagna äggvitorna i och geléet får under vispning ett kort uppskok. Spadet silas genom en i hett vatten urviden silduk. Det klara geléet hälls på botten af en vattensköld a-la-daubeform och ställes ut att stelna. Formen garneras med persilja och fylles därefter med fisken, skuren i bitar. Resten af geléet hälls öfver och a-ladauben får stelna på kallt ställe. Stjälles upp på ett fat.

Silla sallad (f. 6 pers.) 1 1/2 salt sill, 2 kkp. kokt eller stekt kött, 2 kkp. kokta rödbetor, 2 1/2 kkp. kokt potatis, allt skuret i tärningar, 1 saltgurka, 2 äpplen, 4—6 msk. ättika, hvitpeppar, socker.

Till garnering: 2 ägg. Sillen vattenlägges dagen förut, befrias från skinn och ben, skäres i

SVEA SVENSON,
Jvulerare
16 Birger Jarlsgatan 16.
Modernaste och största urval
JUVELER, GULD, SILFVER och NYSILFVER.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

BARNSKÖTERSKEPLATS, utbildade, erhålla anställning genom Arbet-förmedlingen, Regeringsg. 113, ing. E. Expeditions-tid kl. 1—3 e. m. Rikstel. 40+7. Personlig inställelse. Betyg böra medhafvas.

BILDAD, huslig flicka som vill såsom sällskap och hjälpredda biträda fru i huset, får plats mot fritt vivre och i familj i Malmö. Svar till »Tjänstemannafamilj», Malmö 6.

BARNFROKEN, enkel, musikalisk, erhåller i januari plats till Norrland. Svar till »Angermanland», Iduns exp. f. v. b.

INFORMATOR, duglig och undervisningsvan erhåller plats i jan. 1911 å landet. Svar med rek. och löneanspråk till »11», Iduns exp.

SOM sällskap och hjälp åt 25-årig klen dotter i praktigt hem i Norrland sökes bildad ung dam. Norra Inack-Byrån, Malmskillnadsg. 27, Sthlm.

BÄTTRE, fullt frisk flicka, med ordningssinne och något kunng i sömnad, helst öfver 20 år, får plats den 2 jan. att sköta 2 me gossar om 7 och 9 år samt deras läxor. Lön 12 kr.; familjemedlem. Svar med rek. och foto. till »Dispensta», Uppsala p. r.

EN snäll, ordentlig, musikalisk flicka, som trives med hemlif önskas i godt stilla hem i universitetsstad, som sällskap och hjälp med läxor och spelning. Fritt vivre, någon lön, vänligt bemötande. Svar snarast med porträtt, ref., anspråk till »Ett hem», Iduns exp.

EN anspråklös musikalisk bildad flicka af god familj, ordningsvan, erhåller genast plats att gå frun tillhanda och undervisa barn i musik. Svar och löneprer. sändes till »Ordentligt hem», Dalby p. r., Skåne.

På grund af sjukdom finnes plats genast för barnsköterska eller barnfröken att biträda vid skötseln af fyra barn i ålder mellan 1 och 11 år. Närmare meddelar Fru S. Fritsch, Landskrona.

SJUKSKÖTERSKEPLATS inom Hedemora socken, att tillträdas första inst. febr., kungöres till ansökan ledig. Löneförmaner 500 kr. jämte 50 öre pr dag under tjänstgöring, med skyldighet att bosätta sig i Hedemora stad. Ansökning jämte betyg och rek. för full utbildad sköterska insändes till Kommunalnämndens ordf., adr. Hedemora, före den 10 dec. 1910.

VID Länsåreträtt i Venersborg finnes plats ledig för några sjuksköterskelever. Fordringar, bl. annat minst 21 års ålder och elementarskolebildning. Kursen omfattar såväl teoretisk som praktisk utbildning. Närmare upplysningar lämnas af öfversköterskan därstädes.

EN enkel och reel flicka, duglig i matlagning och som vill vara husmoderns verkliga hjälpredda, får plats den 1 jan. i ordentlig familj. Jungfru finnes. Svar med foto. och rek. till »Vänlig och barnär familjemedlem», Loholm p. r.

ENSAMJUNGFURU, ordningsfull, kunng i matlagning och öfriga göromål, erhåller genast plats i liten tjänstemannafamilj, bosatt på landet. Svar med uppgift å löneanspråk och rek. till fru Agnes Wahlgren, Svanesund, Orust.

ALLVARLIG, elem.-bildad, frisk flicka, ej under 22 år, får på nyåret plats att tillsammans med fru med hjälp för grofgörom. sköta barnlöst hem i mell. Sverige. Svar med foto. och rek. till »Lätt plats», Iduns exp.

Skötersketjänsten

vid By sjukstuga i Kopparbergs län förklarar till ansökan ledig. Lönevillkor: 300 kr. i årslön, allt fritt och en månads semester. Ansökningshandlingarna innehållande frejdebetyg, läkarebetyg, betygsskrifter, öfriga meriterande papper jämte foto., sändes till underteckn. före den 20 dec. 1910. Tjänsten tillträdes den 1 jan. 1911. By, Västnånehed i nov. 1910.

DICK BERLING, extra prov.-läk., sjukstugeläkare.

Kvinnligt skrifbiträde

kunnigt i maskinskrifning samt med föregående tjänstgöring å domare- eller rådhuskansli eller större advokatkontor sökes. Ansökningar jämte foto. och ref. samt uppgift om ålder och löneanspråk torde adr. till »Ämbetsman», Lysekil p. r.

Hushållerska.

VID Akademiska sjukhuset i Uppsala bliver plats ledig att tillträda den 1 näst februari för en duglig hushållerska mellan 30 och 40 år. Löneförmanerna äro 700 kr. jämte 2 rum och fritt vivre. Den sökande måste vara fullt kompetent i såväl enklare som bättre matlagning samt förmåga att utföra ledning öfver en större kökspersonal. Till Direktionen ställd egenhändig skrifen ansökan jämte betygsskrifter insändes före den 12 nästkommande dec. till undertecknad, som lämnar närmare upplysningar Uppsala den 10 nov. 1910. O. Berlin, Sysloman.

PLATSSÖKANDE

ENKEL flicka önskar plats i god familj, helst där jungfru finnes; är villig deltaga i alla förekom. göromål. Lön önskas. Svar till »Huslig», Sala p. r.

BÄTTRE flicka önskar plats i god familj. Villig att deltaga i inomhus förekom. göromål. Svar till »18 år», Ide-sjö Målerås.

NORRLANDSKA, som genomgått hushållsskola. önskar plats (efter jul) helst i Norrland, som hushållerska för unge-herre eller i familj att gå frun tillhanda; är skicklig i alla inom ett hem förekommande göromål. Svar till »K. S.» Karlstad p. r.

EN bildad, musikalisk flicka önskar till nyåret mot fritt vivre komma i bildad fam. för att vara till hjälp och sällskap. Har genomgått en hushållskurs. Svar till »H.» Sundsvall.

UNG lärarinna önskar plats i familj från den 15 dec. till den 15 febr., antingen att undervisa nybörjare eller såsom hjälp i hushållet. Svar till »20 år», Slottsbron.

LÄRARINNA med undervisningsvana i elementarskola och hem söker plats. Svar till »Nyåret», Länstidningen, Karlskrona.

ENKEL bildad flicka önskar plats i liten familj eller hos ensam dam som hjälp i hushållet. Goda rek. Svar till »S. E.» Mariefred p. r.

SOM hjälp och sällskap åt sjuklig herre eller dam önskar enkel 28-årig flicka anställning. Goda rek. finnes. Svar till »Plikttrogen», und. adr. S. Gumelli Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

18-ÅRIG FLICKA önskar plats i god familj å landet för att gå frun tillhanda. Är musikaliskt begåfvad, har vacker stil genomgått Vinslöfs slöjdet och hushållsskola. Vill anses som familjemedlem. På lön fästes mindre af-seende än på vänligt bemötande. Svar emotes af »Ruths», Gumelli Annonsbyrå, Malmö f. v. b.

BILDAD, enkel hushållsvan flicka, kunnig i matlagning, bakning m. m. söker plats att tillträdas nu eller på nyåret. Goda rek. Svar »Hurtig-Dug-lig», Sv. Teleqrambyrån, Sthlm.

UNG dam från aktadt hem med godt sätt och som någon tid vistats utrikes önskar plats i ansedd familj i landsorten som sällskap och i öfrigt vara frun behjälplig. Svar emotes tacksamt till »23 år», Iduns exp.

PLATS i godt hem på landet, omedelbar närhet af Sthlm, som medlem af familjen, får bildad, hushållsvan flicka, kunnig i matlagning, bakning, alla husliga bestyr. Vid Nya Inack-Byrån, Brunkebergsgat. 3 B, Sthlm.

Kartritserska, ung, skicklig, önskar genast arbete. Svar till »Kartritserska», Iduns exp.

I bättre familj

önskar en snäll och ordentlig flicka plats nu eller till nyår att lära sig matlagning och ett hems skötande, är villig deltaga i hvarjehanda göromål. Svar med uppgift om villkor till »Huslig», Kiosken, Victoriagat., Göteborg.

I fint hem önskar 30-årig flicka för vidare utbildning erhålla tillfälle till deltagande i hushållsgöromål m. m. under tiden jan.—juni 1911. Svar med uppgift om vilkor torde sändas till »Greta», Iduns exp.

CELLE—Hannover. Töchterpens. M. Claudt — f. In- u. Ausländ. Gegr. 1886. Ausbild. in Wissenschaft, Sprach., Musik, Handarb. etc. Gute Ref. Gute Erfolge. Preis 1200 Mk. p. a., ohne Er. Prosp. auf Wunsch.

VID det natursköna Borghamn mottages inackorderingar i vänligt hem. Bästa ref. Hilda Kling, Borghamn.

PENSION för unga flickor, i rick, vacker trakt nära Köpenhamn. Främmande språk talas, undervisning meddelas af införde lärare. Om så önskas kurs i matlagning af fackbildad lärarinna. Omsorgsfull vård. Pris 85 kr. i mån. Upplysningar hos fröken Kerstin Heselgren, Norrlandsgat. 17, Sthlm. Program med ref. från fru Stamer Michelsen, Skovvej, Gentofte, Danmark.

HEMSKOLA med inack. för flickor, 6—10 år. Goda ref. Svar till »Prästgård», Iduns exp.

FLICKA, 6—10 år, får god inack. Bästa ref. Svar till »Prästgård», Iduns exp.

NERVÖS dam eller herre erhåller inackordering uti godt stilla hem på landet, där kärleksfullt bemötande kan påräknas. Svar märkt »Moderat pris», Kungsbacka p. r.

HVILÖ- och LANDTHEMMET Areleden mellan Antens och Kvarnabo stationer, på Västergöt.—Göteborgs järnväg. Närmast afsedt för nervpatienter. Öppet året om. Sundt, vackert läge på höjd vid sjön Anten. Skogs-promenader, roddturer m. m. Efter 1 jan. Rikstel. Billiga priser. Förfrågningar till Fröken S. Stenborg, Areleden, Anten.

I fint, angenämt hem i stad, helst Malmö eller Lund, önskar ung flicka få mot ersättning lära sig ett hems skötsel. Svar med prisuppg. pr mån. till »H.» Helsingborg p. r.

INACKORDERING till nästa läsår kan erhållas för treunge unga flickor. Moderat ing. omvårdnad utlofvas. Moderat pris. Badrum finnes. Svar till fru Carl Dillner, Hornsgat. 4 III, Stockholm.

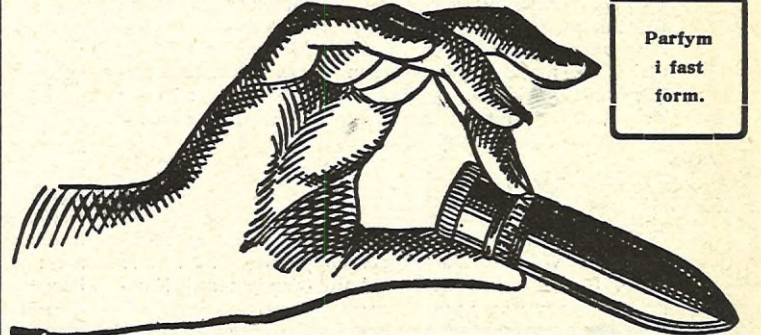
INACKORDERING önskas i godt hem (ej inackorderingsställe) af en omkring 30-årig dam som önskar komma på landet. Svar med uppgift om pris m. m. till »Hilma», Iduns exp.

SOM kamrat till vår dotter Margit sökes en hurtig och snäll flicka för att tillsammans med henne undervisas i 4:de klassens kurs efter Åbergskas elementarläroverket för flickor i Malmö. Fru Emma Beckman, Börtingekloster, pr Börtinge, Skåne.

Till värterm. 1911

kan ung studerande flicka eller gosse få inackordering i godt hem nära Karlavägen. Ungdom finnes och bästa omvårdnad erhålles jämte de bästa ref. Rikst. finnes. Svar till »I. H.», Iduns exp., Stockholm

Crayon odorant "Nuphar".

Den sensationellaste uppfinningen på parfymens område.

Crayon odorant "Nuphar" är en parfym i fast form innehållande c:a 99 procent rent luktämne, under det de hittills förekommande flytande parfymerna knappast innehålla 3 procent luktämne men däremot 97 procent värdelös sprit. En lätt bestyrkning af Crayon "Nuphar" på hud, hår, kläder, linne, handskar, brefpapper såväl som på alla upptänkliga föremål framkallar ögonblickligen en hänförande ren blomsterdoft. Olje- och spritfläckar undvikas. Crayon "Nuphar" kan bekvämt bäras i fickan.

Alla slag af blomsterdoft. — Pris Kr. 2.50. — Erhålles i Pappers- & Kemikalieaffärer samt Herrekliperingar.

NUPHAR C:o, K. HOFLEVERANTÖR,
Wien-Paris.

I parti hos
A.-B. PARFYMERIE R. BARLACH, Stockholm C.
För värdelösa efterrapningar varnas.

LILJEHOLMENS
Stearinfabriks-Aktiebolag
Kungl. Hofleverantör
STOCKHOLM, Sö.

**Kronljus
Stakljus
Lyktljus
Spiror
Altarljus
Kupéljus**

**Kanalljus
Grenljus
Vagnsljus
Julgransljus
Cykelljus
Illuminationsljus
Pianoljus "Splendor"**

OBS! Hvarje helpaket väger minst 425 gram netto och hvarje halfpaket minst 212,5 gram netto.

FÖRLOFVAD liratdotter önskar komma till prästgård för att lära allt hvad som förekommer i ett hems skötande. Villig att betala för sig. Svar med pris »H. L.», Halmstad p. r.

Pensionat Olga Dahl, Braheg. 16 (nära Stureplan) allm. 227 05, rikst. 13421. Rum med eller utan full pension på längre eller kortare tid. Måttidsinackordering.

Tillbringa Eder Jul

vid
Kuranstalten Borgs Stora Pensionat.
Beställningar å rum emottagas genom Kamrerarkontoret, adr. Kneippbadet, telef. 1016.

Leksands Furuliden.

Firande af julen. Ligger vid skogen, nära kyrkan och utsiktstornet. Sport. Rikstel. 35. Högaktningsfullt Lisen Gripenberg.

Hushållselever

och andra unga flickor kunna få inack. i halsosam trakt vid sjön Fegen, Sandvik adr. Smål. Burseryd. Öfverstinman A. Hyltén-Cavallius, född Frick.

Damer

Elegant, moderna Kängor, rasschevreaux, Molier-skärning, stora ringar, randsydd, till det enormt låga priset af kr. 9.50 franko mot post-förskott. Finnes med eller utan lacktåhätta i Franska (långsträckt) eller Amerikanska (breda) modeller, uppgift nummer.
Akt.-Bol. City Skomagasinet, Göteborg.

